

סי' קי"ט. ש"א במי שמתענה ת"ח על חברו
אם יתענה בשבת: תשובה.
נראה דלא יתענה מכמה טעמי חדא כיון דאין
מתענין רק על החלומות המפורשין בש"ס איכ
כמו דעל אלו שאין מפורשין אין מתענין איכ ה"ה
במפורשין רק על חברו דנמי אין מפורש בש"ס
אין מתענין ועוד הרי בעינן נמשו עגומה עליו
ועל חברו אין נמשו עגומה עליו כל כך ועוד
דבשלמא על עצמו הוי זה רפואה ידוע דיסה
תענית לחלום כאש לנעורת אפי' בשבת והיינו על
עצמו אבל המתענה על אחר הרי ע"פ רוב איש
בעונו ימות וכיון דהוא אינו שב בתשובה מי יודע
אם יועיל לו תשובה אחר שמתענה עבורו ולכן זה
אין רפואה ידועה להתענות בשבת והרי קי"ל
אף בפ"ג כל דלא הוי רפואה ידועה אין מחללין
שבת מכ"ש בענין תענית חלום דאין להתענות
בשבת ועוד כיון דבאמת דברי הלכות לא מעלין
ולא מורדין ואיכ אסור דחלום הוא רק כיון
דעכ"פ ספק הוי והוי ספק פ"ג ונמי דוחה שבת
ועוד כיון דעכ"פ הוי נמשו עגומה עליו מבח ספק
הווי אכילה צער לו ולהיפוך התענית עונג לו
לכן מותר להתענות אבל על חברו דהוי כמה
ספקות אחד דלמא שקר לגמרי ושמא לא יועיל
לו תענית זה ושמא אין נמשו עגומה כל כך
לו תענית צער לו והתענית עונג לכך אסור
לחלל עליו שבת וכיון דשורש דבר זה שהחולם על
חברו יתענה לא מפורש בש"ס רק נצמח מס"ח
שהביא המג"א ס"ר"כ לכך אין להחמיר בזה להתענה
בשבת ואסור לו לבטל העונג שבת כנלפע"ד.
שוב ראיתי בש"ע קטנים באשל אברהם שכתב שם
מהרד"ב' להפוך ודעתי להג"ל ושוב ראיתי בא"ר
כתב כן בפשיטות בס' רמ"ח דבשבת אין להתענות
ועיין בוגזר נמי מדין קראוהו לעלוי לתורה שמתענה:

סי' קכ"א. במ"ש בש"ע סי' ר"צ סעיף א'
ומיהו לשחות מים קודם
קידוש מותר שעדיין לא חל עליו חובת קידוש
נראה דהיינו דוקא אם עשה קידוש בליה כדין
אבל אם לא עשה קידוש בליה בענין דמחויב
לקדש ביום קידוש של לילה כמ"ש לעיל סי' רע"א
אז אסור אף לשחות מים קודם תפלה כיון דחל
עליו חובת קידוש של לילה ואף שלא התפלל
דבשלמא

דמן התורה לא מצינו דין כזה ואיכ הוי רק דרבנן ואיכ זה הוי חיוב בקום ועשה ומה דלון מדליקין כפיסמן
אוי בשול"ח ואיכ הוי ענינים נפרדים ולא שייך לומר חדא גזירה הוה ואיכ קשה הרי הוי גזירה גזירה כיון
לדמונה גופה הוי רק דרבנן אף אפשר לומר דהחייב להדליק נר בשבת הוי מתחלה כך דחקו החיוב הדלקה רק
במה דלון ריהו רע ואיכ אם מדליק במה דהוי ריהו רע לא קיים התעלה של נר שבת אף איכ קשה מה
קאמר ריב"ז מה יעשו וכו' מה קושא הרי י"ל דלזמן רחמנא פקדה ומה רל"ח אם ח"ו להם שעת אחר לאס
יש להם שעת אחר הרי אונם רחמנא פקדה ולא הוי גזירה זו דלון מדליקין כפיסמן גזירה כפי"ש דרך אישור
איכ כפי"ש הוי גזירה כפי"ש ואיכ קשה דהוי חקנחא לתקנחא ופי"ש אף אפשר דהמ"י נר שבת כיון דכתיב וקראת לשבת
שבת: וכלי נרות ח"ו עונג ואיכ הוי דברי קבלה וכדתי' דמח' ולא נחשב גזירה לגזירה. והנה כ"ו אי כותב להלכה
בדרך תורה דזה כונה וזה כותר אבל למעשה הוי אומ"ר כדבריו וחס' ל' להיות נוגע ככבוד הכה"כ להדליק
שבת שאין דרך להדליק בו ח"ו אין עניות נחמס עשירות וקו"ל לזיבור לא מיעטי לכך הם להזכיר להדליק ככה"כ
דבר שלא הוי הדרך להדליק בו משום והרי על כיוצא בזה נאמר הקריבוהו לא לפתח הרי"ף או הישא פי"ד ועיון דלמ"י
פ"ק כ"ו אין עובין כן הלילה להדליק בו כנה"כ נחשב דבר חדש שלא שערס הראשונים ויפה הורה בת"י:

בפחות אין בזה היכר הערמה וא"כ בזה הרי כיון דהישראל משלם שכר הראנדע יתכן שעד הנה לא הרויח שכרו בהראנדע והיי"ש עצמו ששרף עד הנה עולה לו כך וכך עם הטאשפעווי ואין ניכר בזה הערמה כלל ומקם טעות לא שייך בנכרי: **סי' קכ"ג. ומה** ששאל באיזה אופן תהי' המכירה בשבת הנה זה פשוט דדי' לו בהאנדשלאג ודרייף כיון דאִיסור זה הוי רק דרבנן ודאי מהני מנהג יטוחרים ובשלמא בחמץ דצריך למכור גם החדר דאל"כ הוי חמץ בבית ישראל ולכן החדר הקרקע צריך שטר דעכורים לא קנה אלא בשטר אבל בשבת א"צ למכור החדר רק המשקאות ודאי די בהאנדשלאג ודרייף וז"ב:

סי' קכ"ד. שא' במורה שהורה לאחד שהי' לו תבואה בבית ישראל והי' צריך לשלחה למקום אחר והתיר לשכור עגלה ביום ו' ערש"ק וביום ש"ק יקחו הנכרים את התבואה מבית ישראל וימדדו הנכרים רק הישראל יעמד אצלם שלא יגנבו ונתן עצה שימכרו התבואה וגם העלי' לנכרי בע"ג. הנה שלא כדת הורה לחלל שבת בזה ושמע קול עליה נדף ממכירת חמץ בפסח ואין הענינים דומין דאפי' חמץ של נכרי אסור להניח לנכרי ליתלו בבית ישראל מכח מ"ע ומה מועיל שמכר גם העלי' מי יודע זה אכתי מ"ע ופרסום איכא ובפרט אם בעל התבואה עומד אצלם אין לך חילול שבת גדול מזה:

סי' קכ"ה. שא' אם מותר ליקח סטאנציע געלד מן האורחים הבאים על שבת וגם שטאלע געלד מן העלי' שבאים בשבת. שאלה גדולה שאל וללמד זכות עליהם נראה כיון שהאורחים באים קודם שבת וגם הם לנים שם במוצאי שבת או עכ"פ מתעכבין שעה וב' במוצי"ש א"כ לא ייחד שכר עבור שבת רק יאמר סתם ליתן לו סטאנציע געלד ויהי' שכר שבת בהבלעה או אם אוכלים על שלחנו ירבה עליהם דמי אכילה ויהי' בהבלעה ושטאלע געלד לא מבטיא אם הם באים בשבת נראה דמותר דבזה כיון דבהמות משליכין שם זבל ומקלקלק השטאלע ויצטרך להוציא הוצאות להוציא הוצל' אם כן זה ודאי מותר ליקח לזה אם נוטל יותר הוי בהבלעה ומותר

דבשלמא קידוש של יום שעדיין לא חל עליו ואנו רוצים שיתחל כעת בזה אנו אומרים קודם חמלה עדיין לא חל עליו חובת קידוש אבל אם כבר חל בלילה החוב עליו כיון שחל שוב לא ספק אף קודם חמלה ואסור לשחוח אף בבוקר אף מים וז"ב:

סי' קכ"ב. שא' במחזיקי יי"ש למכור ובשבת מוכרין לערלים ביוקר עם טאשפיץ ובאמת הי' הערל מוצא לקנות במק"א בלי טאשפיץ ובשלמא מה שהנכרי מוכר בשבת י"ל דהוי עבור מה שנותן לו רשות למווג בשבת אבל מה שקונה המותר מכדי צרכו לשבת א"כ הוי הרבה מכדי שויו והרי האחרונים כתבו דאסור למכור בפסח ביוקר הרבה ואף דאין אונאה לנכרי ובע"כ הטעם כיון דניכר הערמה וא"כ ה"ג בזה בשבת ניכר הערמה גם חשש בימי הפסח שמוכרין כך עם טאשפיץ. עכ"ת: תשובה. עצה היעוצה הוי כך שימכור לנכרי בכל ע"ש היי"ש כל קווארט בכך וכך כל מה שיצטרך לשבת וא"כ כל מה שצריך לשבת אינו טעות במקח כיון דמניע ממנו שכר המזיגה שנותן לו רשות למווג ושכר שבת לא הוי חדא כיון דהוי רק בהבלעה דנותן לו בעד היי"ש בעד כל קווארט כך וכך ועוד דהרי הישראל אין הראנדי שלו רק של האדון אי"כ גם הוא משלם כך וכך ואינו נוטל רק מה שהוא נותן ולא הוי שכר שבת ואף שנוטל יותר בעד זה היום ממה שעולה לו לכל יום הנה חדא דאין כל הזמנים שוין ויש זמן ששוה יותר ויש זמן ששוה פחות ועוד זה ודאי אינו ניכר והוי בהבלעה ולא נחשב שכר שבת ומה"ס אין זה ריעותא מה שמוכר בפסח ביוקר ממה שהי' יכול הנכרי לקנות במק"א אף אם פוסק לו הראטע שנותן בפ"ע ודמי היי"ש בפ"ע מ"מ הרי דמי הראנדע ודאי אינו שוה ואין לו קצבה ופעמים מוסיפין הרבה על שכרו בכל שנה א"כ נהי שמקבל ממנו מה שהוא נותן שכר להאדון מ"מ יתכן שהוא רוצה ממנו יותר להשכיר לו הראנדע וזה שנותן לו יותר בעד היי"ש הוא הרמים שמוסיף יותר בעד רשות המזיגה ועוד כיון דבאמת אין אונאה לעכורים רק החשש הוא דניכר הערמה ואימתי הוי הערמה אם מוכר לו בעד ריבוי הדמים יותר ומה שהישראל עצמו נתן עבור החמץ אבל אם מוכר לו רק בדמים שהוא עצמו נתן כן עבורו אף שהנכרי יכול לקנות

ומתן ובתשובה לך קראטשין כתבתי היתר אתר
בוה"ז בשכר שבת :

סימן קכ"ז. שאגדה ליתן לאורחים לחם
וי"ש ז"ל אכל זה ודאי

מותר לצורך שבת כמ"ש בסי' שכ"ה וליתן שחת
ושבולת שועל לבהמת האורחים מותר דהרי מותר
ליתן לבהמתו וכן לבהמת אחרים העומדים בחצרו
שלו רק שלא יזכור סכום מקח גם לא להוציא
לרה"ר שלא יהי' נראה כמכור :

סי' קכ"ז. ע"ד שאלתו באחד שמסחרו עם
עצים ועשה ספירות הנקרא

באלירוס בכפר הסמוך ל"ה יותר מתחום שבת רק
שדרים בכפר ההוא היהודים איש היתר ע"י מכירה
לעשות מלאכתו בשבת דהיינו שימכור העצים
והערלים יעשו מלאכתם ואחר השבת חזר ולקח
מהם ונתן להם יותר מכפי שקנו מאתו : תשובה.

נראה להיתר דלא גרע מכל הענינים שנהגים
היתר במכירה לענין ראונוע והתרתו והסכים הגאון
גואנא שו"י בקי ראונוע והתרתו והסכים הגאון
האמתי מהר"ו מרגליות ד"ל והגאון הצדיק מאפסא

נ"ל ושם הוצרכתי לפרסם הדבר יותר מחמת שהוא
בבית ישראל אבל כאן די ככל מכירת חמץ ומכירת
שעק בשבת. והנה לכאורה הי' אפשר אף בלי
מכירה כי לדעתי אלא זה וזו בקבולת הוא ובקבולת
במטלטלין בלא"ה מותר אף בתוך התחום ואף

שמפר בסי' אסור כמד סעיף ד' דמלאכת פרהסיא
כגון ספינה אסור כמו מחובר הנה המג"א בסי'
הנ"ל סק"ט הקשה דברי הע"ש אהרדי במחבר

ותי' הא"ר דבמחבר אסור אפי' אינו מפורסם
קאי לדעת המחבר סעיף ב' ומ"ש דבאינו מפורסם
מותר קאי ל"א דסעיף ב' עיי"ש אי"כ ממילא

במטלטלין בפרהסיא נמי תלוי בזה לדעת המחבר
דבמחבר אפי' מפורסם אסור ממילא י"ל דמה
דאמרינן בשי"ש דבאינו מחובר מותר היינו רק
באינו מפורסם אבל במפורסם אסור אבל לה"א

דבמחבר נמי מותר באינו מפורסם ממילא מוכח
דבמטלטלין אפי' בפרהסיא מותר וא"כ כיון
דמלתא דרבנן הוא ספקו להקל ומותר במטלטלין
אפי' בפרהסיא. אך באמת צ"ע דאי"כ למה לא היא
רמ"א י"א הל"ו גם בסעיף ד' ה"ל להביא
דלדידהו מותר במטלטלין אפי' בפרהסיא גם ק"ל
מן השי"ס מ' מהיפך דף י"ב דפריך שם למר
זוסרא אפי' שמואל מקבלי קבולת וכו' חוץ לתחום

מותר ומשני א"ח שאני ולמה לא משני דהתם שאני
דהויא פרהסיא ושמואל לא אמר דחוץ לתחום
מותר רק באינו מפורסם אבל במפורסם אפי'
חוץ לתחום אסור ובצ"כ מוכרח דסי' דאם לא

הוי פרהסיא אפי' חוץ לתחום מותר ושמואל בע"כ
במפורסם מיירי וא"כ משמע דאף חוץ לתחום
מותר אפי' במפורסם ופריך שפיר אי"כ מוכח כדעה
זו דמחבר נמי מותר באינו מפורסם וממילא

נשמע במטלטלין אפי' מפורסם מותר וקשה יותר
על רמ"א למה סתם כאן ולענין קושייתי על השי"ס
י"ל דסי' לחלק בין פרהסיא דלא שייך רק בתוך
התחום אבל חוץ לתחום אין לחלק בין פרהסיא

או לא ועדיין צ"ע. גם הי' נראה כיון דבאמת
הוי חוץ לתחום ואף דרדים שם קצת יהודים הרי
אלומכירים ויודעים שהוא בקבולת ואינו אסור רק
בתוך התחום דחיישינן לאורחים הבאים לשם משא"כ

בחוף לתחום ובפרט דעכ"ר מפעי פעי ויודעים
שהוא בקבולת מותר מהיות טוב וכו' ובפרט דלחד
דעה אסור במפורסם אפי' במטלטלין הן אמת
דהכא שאני דהוי חוץ לתחום מ"מ נראה

להחמיר ולהצריך מכירה ואם אפשר יעשה עצה אחרת
ימכור לנכרי דהוי אסור לשלם ואז לא יזכר הערמה
ואף דערמה לא שייך בזה כיון דהוי דרבנן דאין
שליחות לנכרי ובפרט בקבולת מ"מ כל מה דאפשר

להקל האיסור יעשה :
סי' קכ"ח. שא' בגדון קוני או שוכרי
פראפינאציא מה יעשו בשבת.

הנה ידע ר"מ כי יפה הוא צועק הן בגדון הגוראלניע
דהוי חלול שבת גדול בפרהסיא הן בעבודה בשדה
בכל עבודתם אשר עובדים. ומ"ש ר"מ להיתר

כיון דהפקיד נוסל חלק בתבואה זה לא מהני ולא
יפה דימה ר"מ לאריס דשם מיירי דהאריס בעצמו
העובד או מותר אבל באם הנכרי בעצמו אינו
עובד רק שוכר נכרים אחרים וחפועלים הם

מקבלים שכר יום ויום זה ודאי אסור דהרואה
ישאל וידע כי הם שכירי יום ומה דהפקיד שוכר
אותם והוא נוסל חלק בפירות מזה לא ידע דאיכא
דשמע בהא ולא שמע בהא ובפרט דאף אם ידע
גם זה לא מהני דמה לי אם הישראל שוכר בעצמו
הפועלים או שוכן ע"י אחר ותדע דהרי אף
בישראל שיש לו שותפות עם הנכרי אסור בשבת
אם לא התנו בתחלה טול אתה של שבת והרי
בהתנו הנכרי מתעסק בשבת ואעפ"כ בעינן התנו
ובלא"ה

ג' שבותים ובודאי פתח במקום הפסד :

סי' קכ"א. ע"ד מה שנהגו בק"ה להיות עושים טהעז ומוכרין לאחרים ובשבת עושין ע"י נכרי ומוכרין הבית. לא יפה עושים דמכירה הוי הערמה ונהי דמותר בדרבנן היינו אם אינו ניכר להדיא אבל אם ניכר להדיא הערמה דהבעלי בתים דרים שם ומשתמשין בהבית ודאי אסור ולא מהני המכירה וחלילה לעשות כן גם דעת הריטב"א הובא בארעא דרבנן דמה דע"י נכרי הוא רק שבות הוי רק דרך מקרה אבל בקביעות הוי איסור תורה כן ה"נ כיון דבכל שבת עושין הוי איסור תורה ולא מהני מכירה בערמה :

סי' קכ"ב. שאלתו על דבר השוחטים בי"ט ואחר י"ט נותנים להם שכרם אם מותר או הוי שכר י"ט. הנה פה"ק נהגין ליקח בי"ט בציצית בעד שכר השחיטה וקראו עליהם תגר וכתבתי בחבורי טעם להיות אך שם ה"י דהם לוקחים בי"ט אבל במעשה שלו שלוקחים אחר י"ט ודאי דמותר דנהי דאסור ליקח שכר שבת וי"ט היינו אם הוי בידו לעשות או שלא לעשות או ממילא מה דיהבו ל"י הוי שכר שבת דהרי אם לא יקבל שכרו לא יעשה אבל שוחט או חזן הקבוע בעיר הרי אף אם לא יקבלו שכר מוכרחין הם לשחוט דאם לא יסלקו אותם לגמרי וא"כ כיון דמוכרחין לשחוט אף בלי שכר א"כ מה דנותנין להם אחר י"ט שכר מתנה בעלמא הוא דיהבו להו ופ"ק דהוי הקבלה בי"ט והרי בי"ט אסור לקבל מתנה לכן הוכרחתי ליתן טעם אחר אבל לקבל אחר י"ט ודאי דמותר בכה"ג דמוכרחין לשחוט וגם בלא"ה הרי הם שוחטין לכבוד י"ט והוי מצות וכמ"ש בא"ח סי' ש"ו לחד דעה בהנזים :

סי' קכ"ג. מיה ששאל על כה שנהגו תליות האנדטוך על תנור בית החורף בשבת. הנה אני לא ראיתי מנהג זה ובודאי לא יפה עושין הנהגין כן ולא אחת הוא מה שמסילין בהל' שבת ההרים התלין בשערה :

סי' קכ"ד. שאלה מהרב מו"ה צבי הירש חיות אבד"ק זאלקווא מה שנהגו בק"ה להגביה המת בשבת ע"י ככר ותינוק ורצה לבטל זאת. הנה חס להזכיר כי כן נהגו בכמה קהלות קדושות וטעמם ג"ל כיון דבמקום שיש חשש סיסריח מותר מדינא לטלטלו ולכן כיון שכתבו

ובלא"ה אסור ומכ"ש דלא מהני מה דהפקיד נוטל חלק בפירות והוי רק כשוכר ע"י שליח דאסור דעיקר שכרם הוי על בעה"ב ואינו דומה למ"ש בעצמו בסה"ח ומצאתיו אח"כ בחז"ל דיי"ל דלומר לנכרי שיאמר לנכרי אחר הוי שבות דשבות דזה במטלטלין וכדומה דאין האיסור מגוף המלאכה רק מכח האמירה דהוי שבות בזה י"ל בנכרי לנכרי הוי שבות דשבות אבל במלאכת מחובר דהאיסור מגוף המלאכה דהוי מחובר ופרהסיא בזה לא מהני אף ע"י אלף נכרים דסוף סוף שם הבעה"ב נקרא עליו לכן ודאי הוי חילול שבת גדול ויפה הוא ציוק הלואי שישמעו לו וגם מצד הבהמות דהוי איסור דאורייתא דלמען ינות דהוי בזה חלול שבת גדול וה' הטוב יכפר בעד שלא להיות אחד ערב בעד חברו :

סי' קכ"ה. שאלתו בשוכר הדגים כי רצה השוכר הדגים לצוד דגים בשבת וגם ניצד דגים בעש"ק עד שעה עשירית בלילה ליל ש"ק ואיש אחד נסע עם הדגים עד חוף הנהר והערלים היו עומדין על היבשה והוא לקח הדגים מן הספינה ונתן לכלי שה' ביד הערלים. הנה רע הספינה הן מצד צידת הדגים בשבת הן מצד הספינה וחלילה חלילה להיות נעשה עוד כן והאיש ששעה כן ה' ראוי להתרימו ולקללו על מה שכבר עשה ולתהורו שלא יעשה עוד כן להבא :

סי' קכ"ו. שאל אתו המחזיקין הספוכטין מדגים ופורשים הרשת

בעש"ק והיא מתמלאת בשבת אם מותר לומר לנכרי להריק הרשת אל הביבר הסמוך לו או לא ואם לא יעשו כן בשבת יבואו לידי היות גדול ורר"מ הורה להם לומר להנכרי בחול למה לא עשית כך בשבת העבר כדי שידע לעתיד לעשות כן. יפה הורה והוראה זו אין בו חשש כלל ומבואר כיוצא בזה במג"א סי' ש"ז אבל לדעתי א"צ לכן כי אפי' בשבת יכול לומר כיון דהדגים כבר נצודין ברשת א"כ אין מחוסרין צידה ואין בהם איסור רק ככח טלטול מוקצה וא"כ הוי גוף הדבר רק דרבנן וע"י נכרי הוי שבות דשבות ומותר במקום הפסד כמ"ש בס' ש"ו וליתר שאת יאמר לנכרי אחר שיאמר לנכרי זה ליתן אותם לביבר ואו הרי כתבנו בכמה דוכתא דאפי' בדאורייתא י"ל דהאומר לנכרי שיאמר לנכרי אחר הוי שבות דשבות וא"כ בדרבנן הוי זה

בשבת חתמו חביו שחא פטור דהר"ל שלא תאכל זיא חדא דגם שם אינו רק פטור בדיעבד אבל לכתחילה אסור לעשות כן ועוד מה מדמה איסורא למנוא התם גרמא פטור ובשבת אפי' דבור אסור ויפה הביא ר"מ ממה שמוכת בש"ס ופוסקים שאסור להעמיד מצודה בשבת לצוד בו עופות ולמה לא אמרינן הו"ל שלא תכנוס ואף דאין רא' דשם הוי במינו ניצוד וחובינן אין במינו ניצוד מ"מ הרי אסור מדרבנן גם התם הוי רק צידה וכאן ימותו והוי נטילת נשמה ואף דהוי מלאכה שאצל"ג מ"מ יש דעות דחייבין ע"ז ואף אם אינו מן התורה מדרבנן עכ"פ אסור לכך ודאי דיש לאסור זה : **סי' קל"ז. שאלתו** שהי דרכם ללכת לבית קאפּע נברים בשבת ובאו שם לכמה עברות וכעת עמדו יראים ושלמים ותקנו בית קאפּע ישראל לילך שם בשבת ולא יבואו לידי מכשולים אחרים גם העמידו שופרים לשמור שלא יבואו לידי עברות אחרים המקום ישלם שכרם וכעת מבקשים היתר בשתיית הקאפּע בשבת ע"י מה שנעשה ע"י נברי בשבת. הנה כל היתרים שלו אינם נוח לי בפרט לכנוס בפרצה דתוקא להתיר איסור האסור בעיני כל העולם ולעשות חלול השם לומר התירו פרושים הדבר לחלל שבת ע"י נברים ומאן מפסיק אם הוי חטונה למעט האיסור או לא. והנה לומר לנברי לעשות לנברי אחר ומה שתמה עמ"ש בספר החיים עיין בספרי שניח שהבאתי ראיות לכאן ולכאן אך אף אם נאמר בזה להיתר אין לו ענין לנידון דידן דהתם מיירי בשאר מלאכה אבל באכילה ושתייה כיון דאפי' עשה הנכרי מעצמו אסור לישראל להיות ממנו בשבת א"כ מה יועיל מה שהנכרי יאמר לנכרי אחר סוף סוף הנכרי המבשל יעשה בשביל ישראל ואסור לישראל להיות מזה בשבת לכך אין בידי היתר בזה מיהו לא ימחה בידם וטוב הוא למעט באיסורים ואולי במשך הימים גם זה לא יעשו ולא ישתו מדבר המתבשל בשבת. ומ"ש ר"מ בשם הר"ן בס' כמה טומא' דבלח בלח אין ביטול אחר ביטול הנה מילבד דלא קיי"ל כן אך גם דעת הר"ן הוי רק באם לא קיבל הלח טעם חדש ולא נשתנה מראיתו ממה שהי' תחלה כגון במים שנשתנו וחזר וישלוו כמו שהי' תחלה אך בנדון קאפּע שהמים ע"י ביטולם פּעם ב' קבלו טעם חדש ומראה חדשה ודאי בבחי' יש ביטול אחר ביטול

שכתבו התוס' בגדה ד"ג ד"ה אשה מרגשת דאמרינן לא פלוג אפי' לקולא כיון דרוב פּעמים מרגשת זכור וא"כ מוכח דשייך לא פלוג אפי' לקולא היכי דהרוב שכיח טפי להיתר אבל אם האיסור שכיח טפי או שוה בשוה לא שייך לא פלוג ולכך בע"כ קים להו להני שנהגו היתר דהוי מקומות החמין ושכיח ברוב הפעמים יותר שיסריח או כיון דהוי קהלות גדולות ושכיח בהו ר"ל מתים בשבת וכיון דברוב הפעמים שכיח שיסריח ולכך לא פלוג רבנן אף אם אירע פּעם דליכא חשש שיסריח מותר דלא פלוג בתקנתן וכיון דהתירו התירו והמנ"ל לא תמה רק על מה שנהגו במקומות הקרים דלא שכיח שיסריח או דהוי בעיירות קטנות דל"ש מת בשבת ולא שייך בזה לא פלוג לכך תמה כיון דעתה אין חשש שיסריח למה הקילו אבל בקהלות גדולות מודה דנכון כן. וגם י"ל כיון דהכלל כך הוא דלטובת המת התירו לו לסלול ע"י ככר או תינוק רק אם אינו לטובת המת רק לטובת החיים בזה יש דעות האוסרין ולפ"ז י"ל אף אם עתה נודמן מת שאין בו חשש שיסריח מ"מ אם נאמר לו שלא לסלול יבואו לסעודת שלא יגביהו המת לעולם מן הפסח ולא ידעו לחלץ בין אם יש חשש שיסריח או לא כל העוסקים עם המת אחיזי לשיולי ויומשך מזה שיסריח המת לכך התירו בכל ענין אף במקום שאינו מסריח כי מצתה אינו לצורך החיים רק לצורך המתים כדי דלא ליתי לחלופי ולאסור אף במקום שסריח וכל דהוי ב' צד גניעה ושעם לצורך המתים מותר לסלול ע"י ככר אך תינה היכי דהוי קהלה גדולה ושכיח בו ר"ל מתים בשבת ולכך אם נאמר במקום דליכא חשש שיסריח אחיזי למנצי אף במקום שיש חשש שיסריח לכך זה גופו הוי צורך המתים לכך מותר בכל ענין אבל בקהלה קטנה דלא שכיח בהו בשבת מתים ואם נודמן הוי רק ע"ד המיעוט וליכא חשש בזה שיטעו לעשות כן אף במקום שיסריח בכה"ג אין זה צורך המתים רק צורך החיים שפיר כתב המג"א דראוי לבטל וגם ר"מ יפה כתב כיון דעכ"פ יש דעה המתיר י"ל דנגזר כהך דעה לכך אין לבטל בזה המנהג :

סי' קל"ח. שאלתו אם מותר להעמיד סם לפני הזוביבם בשבת.

נראה שהוא אסור ומה שרצה ר"מ לדמות זה למ"ש בחר"ם הל' נויקין בתעמיד סם המות לפני

ולשיר המותר וראוי לעשות כן לכבוד שבת
חוב ועיין בהידושי לארץ סי' שכ"ג היתר חדש
בענין הפרשת חלה זו עיי' :

סי' קל"ח. שא' בסוחר יין אם בא אדון אחד
בשבת וירט לקח יין בהקפה

אם מותר ליתן לו מעמט שיליכנו חוץ לתחום וכו' :

תשובה. מה דחשש ממה שהיין קנה שביתה אצל

ישראל יפה כתב דהרי הישראל אינו עושה זה רק

הנכרי והנכרי אינו מצווה על כך אף למה לא

ראה הסוחר בסי' שכ"ה דשם מפורש דאסור ליתן

חוץ לעירוב ולמל' לבוא לסעם חוץ לתחום וכוה

אמר ר"מ דשם ליכא רואים הרי יש לחוש למ"ע

דמוציא חוץ לעירוב וזה הוי במקום רואין ממש

והרואה שיש בו יין יאמר דהישראל נתן לו יין

להוציא לצרכו וגזרה לגזרה לא הוי כמיש הפמ"ב

בסי' שכ"ה ועיין בסו"ט דמוכח מסוף דבריו דלא

נהגו להקל רק באכילה ושתי' לצורך ישראל דהיי

דבר מצוה אבל לצורך נכרי אסור גם לא עיין

בסו"ט סי' תמ"ו ס"ק ה' דאין דמיר חוץ לעירוב

מ"מ אסור אם מוציאו חוץ לתחום מוכח דס"ל

דגם בזה שייך מ"ע גם ר"מ הביא דברי הסו"ט

סי' רמ"ו שמתיר בל"ל רמ"ז ולא ידעתי למה ראה

ראי' מועטת שפסקים שם הסו"ט דבכל ענין אסור

אפי' לזרמ"ל וכיכ המג"א שם להדיא וא"כ הרי

יש איסור ברור שמוציא חוץ לעירוב גם במג"א

סי' רמ"ו ס"ק ח' כתב ואע"י דלדידן ל"ל ר"ה

מ"מ אסור דהא תחומין וכו' דרבנן וכיכ בגמרא

דאמרי על ר"י שלא נמצא כתיב ביד עכ"רם מעולם

שמה יוליכנו בשבת משמע דאפי' מעצמו אסור

וכו' והרי משמע להדיא דאין במעצמו יש לחוש

חוץ לתחום והיינו בע"כ מכה מ"ע איכ מוכח

דאין חוץ לתחום יש חשש מ"ע והיינו דמה דאמרי

בסי' רמ"ד דחוץ לתחום ליכא חשש מ"ע היינו

בבנין דבונה במקום אחד אם שם אין רואין ליכא

חשש מ"ע אבל במה שהנכרי מוליך במקום למקום

יש חשש שיליכנו במקום שיהיו רואים מיהו

מהתם יש לדחות דהתם ניכר שהוא כתב ישראל

ויש חשש רואין אבל כאן חוץ לאותו העיר מנין

ידעו שהוא של ישראל שנתן לו מיהו בסו"ט סי'

תמ"ו הנ"ל מפורש דאסור מכה חוץ לתחום והיינו

כיון

בישול ומודה בזה הר"ן גם כיון דנשתנה מראיתו
הוי בו חשש איסור צובע כיכ מיהו י"ל אין
צביעה באוכלין אבל במשקין יש חשש צביעה וכעת
אין פנאי לעיין בזה לכך אין בידי שום היתר בזה
רק מוטב שיהיו שוגגין והנה להם וכו' :

סי' קל"ט. הנה בדין אם לא נטלו חלה מפת
של חמץ בשבת שחל בו ע"פ

דעת המג"א בסי' תק"י והאחרונים דאין לו תקנה

אך לדעתי נראה למצוא להם תקנה לשיר פחות

פחות פת וליתנו לנכרי במתנה ולומר לו הרי זה

נתון לך במתנה ותחזור לי אחה"פ ואז מחויב

הנכרי להחזיר לו והרי מדברי המג"א סי' תק"י

משמע להדיא דדוקא מכה דאסור ליתן לנכרי על

תנאי חיישינן שיאכלנו הנכרי אבל אם הוי מותר

ליתן לו ע"ת לא הוי חיישינן שיעבור הנכרי

ויאכלנו רק כיון דאסור ליתן לו ע"ת רק סתם

אז חיישינן שיאכלנו הנכרי וא"כ אם יאמר ותחזור

לי נמי מדינא מחויב הנכרי להחזיר לו וכל

שמוחב להתחיד לו לא חיישינן שיאכלנו בפרט כיון

דעיקר חשש זה הוי בדרבנן והנה המג"א כי בסי'

תמ"ח דבאסור ותחזור מותר מדינא ואינו אסור

רק מכה וחמרא דחמץ ונהי שהח"י השיג עליו

כבר ישבתי זה בחבורי וא"כ כיון דמדינא מותר

לומר ותחזור לי ואין הכונה מכה דבותחזור אין

העכ"ר מחייב להחזיר לו כי יש בזה חיוב להחזיר

לו א' רק באומר ע"פ להחזיר הוי תנאי ואם לא

יקיים התנאי בטלה מתנה למפרע לכך יש לחוש

פן יתבטל למפרע ויעבור בב"י אבל באומר ותחזור

נהי דמחייב מדינא להחזיר מיס אם לא יחזור לא

בטלה למפרע ובה מותר מדינא אבל ע"כ מחויב

העכ"ר להחזיר לו החמץ ובה לא חיישינן שיעבור

ויאכלנו ונהי דמכה חומרא דחמץ אסור היינו רק

בבשיעור שלם דעובר עליו בב"י ממש גם הוי

בכרת לכך החמירו בו אך בשחות מכשיעור דאין

בו לאו רק איסור בעלמא ולדעת כמה פוסקים

אחרונים אינו עובר כלל בב"י בח"ש מן התורה

א"כ לא שייך בזה חומרא דחמץ ומותר לומר לו

ותחזור לי וכדאי הם הפוסקים דס"ל דאין עוברין

כלל בב"י בח"ש לסמך עליהם כה"ג לומר ותחזור

ויחזור לו הנכרי ויפריש מעט מן הפחות מכזית

(א) וראי' מת"ש המג"א בפעמו כיון דאין המתנה תלויה בחזרה לנכר חומר מדינא ולכא לא נתן הקטע מכה
לחין העכו"ם מחויב להחזיר כלל וכפי"כ דאף באומר חייב להחזיר והיינו מכה שזירות כתיב דרש"ל
והר"ש זיכרון נבי' חלילה רק לחין המתנה בטלה למפרע וחומר כתיב לט"ל :

מזדים זאינו לישא ולמעט בפלונתא עדיף. וערנ
לי דכיון דהוי ביצים עם הבצלים והנה בביצים
ודאי לא שייך גיבול כיון דלא הוי גידולי קרקע
כמיש התיה ובשע סי' שכ"א ובמג"א סעיף יריד
ואף להסבורים שם דבבשר שייך לישא דהוי גידולי
קרקע מימ ביצים דהוי גידולי גדולין ודאי אין בו
לישה וא"כ אף הסבורים דאף מידי דלאו בר גיבול
שייך גיבול היינו רק מכא אחשבי' דכיון דהוא לש
אותו אחשבי' למעשיו ונעשה בר גיבול וא"כ
אחשבי' לא שייך רק אם עושה דבר זה לבדו או
חזוין דאחשבי' לזה אבל אם ה' ב' דברים יחד
לא שייך אחשבי' דמאן אמר דכוונתו לזה דלא
לזה ואף דאין רא' לדבר סמך לדבר הוי ממיש
רבינו יקיר דאף דסי' לריש כיש למלקות מימ
ע"י תערובות מודה ופירשו כן האחרונים דעיקר
טעמו דריש מכא אחשבי' וע"י תערובות לא שייך
אחשבי' ועיין בב"ש אהע"ז סי' ל"א דאף אם מהני
לדידי ש"ס היינו אם עכ"פ ש"ס באיזה מקום אבל
אם אינו שוה בשום מקום לא מהני חדידי שוה
איכ ה"נ אף אם הוי הטעם מכא אחשבי' מימ
היינו רק בג"ק כיון דעכ"פ יש במימ מידי דבר
גיבול הוא לכך בכל דבר הבא מן הקרקע שייך
ב' לישא וגם כיון דעכ"פ הקרקע שוה בא ממנו
שייך ב' לישא אבל באין ג"ק או לא מהני ב'
אחשבי' ולכ"ע אין בו לישא וא"כ אף דיש בו גם
ג"ק מימ לא שייך אחשבי' דמאן יימר דדעתו
על הבצלים דלא על הביצים לכך כוזה לכ"ע אין
בו חשש לישא וממ"ג אם הוי עם ביצים שייך בו
טעם הנ"ל ואם הוי בלי ביצים דרך לחתכו רק
דק ולא שייך בו לישא ומנהגן של ישראל תורה
כנלפע"ד ברור ונכון:

סי' ק"מ. שאלה אם לחם בשבת ע"י נכרי
מים חמים להטיל למקוה:

תשובה. הוא איסור גמור וחילול שבת בפרהסיא
כי ידוע דאפי' במקום חיוב מצוה דאורייתא
וחובת היום העמידו חז"ל דבריהם במקום מצוה
כמיש בפ"ס דפסחים ובמשנה פ"ד דריה שופר
של ר"ה אין מפקחין עליו וכו' ולא מה שהוא
משום שבות הרי אפי' יורט דקיל אין מחללין
אותו אפי' בשבות בשביל חובת היום מכ"ש
בשביל טבילה בשבת לדידן ועיין יומא (דף ל"ד
ע"ב) גבי והלא מצרף דמשמע להדיא דאפי' בדרבנן
לא ה' מתירין אף במקדש רק מטעם דאין שות

במקדש

בין דכל מה שאסרו חז"ל ובר אפי' בח"ח אסור
רק מה דחז"ל לתתחם מותר היינו דבמקום דיש
חשש דשייך רואים אסרו אפי' בח"ח אבל במקום
דלא שייך רואים כלל לא אסרו ומישוב ק' הטרי
סי' רמ"ג וא"כ תינה היכי דליכא כלל רואים אבל
אם יש רואים רק דלא ידעו דישאל נתן לו היין
זה לא גרע מחדרי חדרים ולא פלוג רבנן בתקנתן
ואסרו מחשש רואים לכן לדעתי הדבר פשוט
לאסור וכן נוהרים מאד כל מוכרי משקה היראים
שלא ליתן שום דבר לנכרי חוץ לעירוב מכ"ש חוץ
לתתום כן זכורני בילדותי שה' הדבר פשוט
לאיסור בעיני העולם והדין עמהם:

סי' ק"מ. שאלהו. שמה נוהגין להיתר
לחתוך בצלים דק דק
וליתן בהם שומן כדי שיוכל למלוח ואח"כ גובלין
אותו עם השומן וכמה אנשים אשר חותכים
אותו דק דק עם ביצים עד שנעשה כעץ עיסה
עבה הרי דעת הפמ"ג סי' שכ"א ס"ק י"ב דלש
הוי לאו דוקא במים אלא אפי' בדבש או בשומן
אווה והתוספתא הובא במג"א סי' ש"ט דבדבש הוי
לש והפמ"ג הוסיף אף בשומן אווה רק שהוא כתב
ביון שהוא קרוש לכ"ע אינו נחשב לש רק ע"י
גיבול אף להסבורים דחייב בנתינת מים מיד כזה
שהוא קרוש בעינין גיבול ועכ"פ בגיבול הוי לישא
ודעת האחרונים כדעת הראב"ד דאף כמה דלאו בר
גיבול הוא שייך לישא: תשובה. מ"ש הפמ"ג
ה"ה שומן אווה אינו מוכרח וי"ל דדוקא במשקה
שייך לישא ומשקה לא נקרא רק מו' משקים
ולא שומן אווה וכדמוכח בס"י קנ"ח לענין נטי
דשומן אווה לא הוי משקה וי"ל הה"נ ללישה הוי
כן ואף אם נאמר דגם בשומן אווה שייך לישא
מימ נראה דזה יהי רק להסבורים דמידי דלאו
בר גיבול נמי שייך ב' גיבול איכ חזוין דלאו
בחר דין תורה אולתין רק בחר מעשיו לפי מה
שעושה תתה איכ ה"נ י"ל בשומן אווה נהי דאני
משקה מה"מ כיון דעתה מגבילו ככך נחשב
גיבול אבל להסבורים דבעינן דוקא מידי דבר
גיבול הוא ובלא"ה לא יחשב גיבול וא"כ ה"נ
במשקה אם אינו מו"יין משקים אין בו גיבול וא"כ
נהי דמחמירין כדעת הראב"ד דאף במידי דלאו
בר גיבול חייב מ"מ י"ל תרי חומרא לא מחמירין
כזה וגם י"ל היינו אם עכ"פ הוי חד בר גיבול
דהיינו המים אבל אם שניהם לאו בר גיבול י"ל

ונשאר רק העשה ואינו מומר עבור כך ובאכח
יש לעיין אם לא יהי' נחשב מה"ב ויהי' המילה
פסולה עיין בנבוב"ק ובחדושנו. גם מ"ש די"ל
תרי ותרי הוי ספקא דרבנן ופן התורה אוקי
אחזקה וי"ל השתא הוא דנולד בלילה דאוקמא
בחזקת מעוברת יפה אמר ובסת"ס הל' תפילין
הארכתי בכיוצא בזה בקטן שספק אימתי נעשה בר
מצוה. ומ"ש ר"מ דמצא סברא להיפך בס' שלום
ירושלים שכתב דאוקי יום אחזקת' הספר לא
ראיתי אך בודאי הוא מיירי שהי' ספק על היום
אם הוי יום או לילה אבל כאן אין הספק על
היום והכל מודים בדב' ומחצה הוי עדיין בה"ש
ובה' ומחצה הוי ודאי לילה ואין הספק רק על
הלידה אם נולד בד' ומחצה או בה' ומחצה ומה
ענין חזקת היום לכאן לכך ודאי ראוי לאיקמי
בחזקת מעוברת והשתא הוא דילדה. ואם הוציא
ראשו בה"ש אם הוי כילוד בארתי בק"ס בהקדמה
בעזה"י. ובאמת אני מסופק בדין הנ"ל אי נימא
דמילה שלא בזמנה פסולה בשבת מכח מה"ב או
אם אירע כן שנולד הולד במצו"ש דקצת אומרים
שנולד בשבת וקצת אומרים דנולד כשכבר הי' חל
וזה שאומר שנולד בשבת כלו בשבת ואם הי' לידתו
בחול הוי מילה ש"ב ופסולה לקצת פוסקים הנה
נהי דהמהלך אין לו דין מומר כיון דאומר ברי
לי אך מה נעשה לנער הילול שצריך לחקור על
עצמו אם מילתו כשרה הרי הוא איי אם נמול
כדינו אי לא ומה מהני לו ברי לי של המהלך כיון
דהוי תרי ותרי ויש לחוש אם מילתו כשרה או לא
ובפרס אם אירע כן במצו"ש הוי חזקה להיפוך
דנולד בחול וצ"ע. ובדין גופו דתרי ותרי ונשאה
לאחד מעדיה ואומרת ברי לי שלא תצא יש לעיין
דתינת הם עצמן אבל הולד הנולד הרי הוא אינו
יודע מי אומר אמת ובפרס זה שבא לישאנה
וכדומה אולי הוי ממור וממורת מיהו י"ל כיון
דאיסור ממור וממורת באיסור נשואין וכלא
כיון דהנשואין הוי בהיתר אין בו חשש ממור אבל
כאן במילה צ"ע אם הנמול יכול לסמוך על
אמירת המהלך כיון דלדידה הוי תרי ותרי וצ"ע:
סי' קמ"ג. שאלתו במקום שאין עירוב אם
מותר ליתן חומשים
וסידור לקטן שלא הגיע לחינוך לטלטל בבה"כ:
תשובה. הנה מה שתמה ר"מ על הפס"ג בה"כ
שבת סי' שמו' שמתיר דברי הט"ז דלכך מותר
מכח

במקדש לגרסת התוס' ולרש"י מכח דאינו מכזיב
אפי' איסור דרבנן ליכא הא אם הי' בו איסור
דרבנן או שבות במקדש אפי' ביוה"כ לא הי' מתירין
אפי' להטיל עששית דליכא חילול שבת בפרהסיא
ובכ"ש לחלל שבת במרהסיא להחם ע"י נכרי לכך
איסור ברור ולדעת כמה מחלל שבת בפרהסיא
אפי' בדרבנן נקרא מומר ועיי' בשו"ר טהרה בסי'
ר"א הוכחתי מירושלמי יומא טעם אחר דאיסור
להטיל חמין למקוה ביו"ט ושבט אפי' הוחמו מע"ש.
ומה ששאל אם ליתן מים צוננן בעש"ק סמוך
לחשכה לתוך היורה ויחתמם כל הלילה ובבוקר
שופכים אותם לתוך המקוה להחמה. הוא איסור
גמור והם להזכיר מלעשות כן:

סי' קמ"א. שאלתו להטיל חמין למקוה
בשבת חס להזכיר
מלעשות כן ומכ"ש להחם חמין ע"י עכורים בשבת
דאיסור ולא יעשה כן בישראל ואינו דומה להסקת
בית התורף דשם האונס בא ממילא מן הזמן אבל
לטבול בצונן הוא מביא עליו האונס והוא חומרא
דאחי ליד קלא והקולא הוי יותר מן החומרא
דלעשות מלאכה ע"י עכורים אסור מדינא דגמרא
ולטבילת קרי הוי רק חומרא בעלמא ומדינא מותר
ללמוד ולהתפלל בלי טבילה וגם יכול לטבול למחר
או למנוע העונה ביום קר וכמ"ש בשם הארי"ז
דעשה כן בתורף לכך חס להזכיר מלחלל שבת ע"י
עכורים גם בלא"ה להטיל חמין במקוה אסור
בשבת כנ"ל:

סי' קמ"ב. שאל ביד שנוול בתחלת ליל שבת
וקצת אומרים שכבר הי'
חמש שעה ומחצה על המורה שעות ואז ודאי הוי
לילה וקצת אומרים שהי' רק ד' שעות ומחצה
והי' בה"ש ועמד אחד מן האנשים שאומרים דודאי
הוי לילה ומלו בשבת וקצת צועקין שהוא מימר
לחלל שבת וכו'. הנה אין עליו דין מומר ויפה
ראיתו מסוגיא דתרי ותרי ונשאה לאחד מעדיה
ובאומרת ברי לי בלא"ה אינו מומר דקסבר מצוה
קעביד כמו קוברי המת ביו"ט א' וכמ"ש בחו"מ
סי' ל"ד כן ה"ג. ועוד דיש דעות דנמול תוך
שמונה כשר ובפרס כאן ל"ד האומר שהי' בה"ש
וא"כ הוי חשש יום א"כ כבר הוי שבת אחר זמנו
וא"כ עשה מצות מילה רק דהוי מילה שלא בזמנה
ונהי דאינו דוחה שבת דשבת הוי עשה ול"ת מ"מ
אם עבר ומל א"כ חללה דמילה דוחה ל"ת דשבת

שטרי המלך הם מסירין אותם מראשם מחדש אם מותר לעשות כן בשבת כיון דאין שם עירוב יש חשש דלמא אתי להעביר ד"א ברה"ר ואף דאין לנו רה"ר הרי יש דעות דיש לנו רה"ר וכו' הנה בזה אין צריכין להחמיר כי המחבר סתם בפשיטות בס' ש"ג סעיף י"ח שנהגו להקל מטעם זה לצאת בזמנינו וכו' ומכ"ש ביארמלקי דהוי מילי דשמיא וגדולה עברה לשמח שמתור להם להקל בזה :

סי' קמ"ו. נשאלתי אם מותר לישא קטן שאינו יכול לילך

ברג"ו לומר קדיש בשבת במקום דליכא עירוב נלפענ"ד שמותר אך לא מטעם השואל כיון דנשיאת תינוק הוי מלאכה דאורייתא מה בכך דהוי כרמלית הרי הוי רק שבות אחד ואסור אף במקום מצוה ולא הותרה רק בה"ש ולא בשבת עצמו רק מטעם אחר נ"ל להתיר כיון דהוצאה זו הוי רק לומר קדיש הוי מלאכה שאצ"ל ולרוב הפוסקים הוי רק דרבנן ועיין במג"א סי' ער"ה ולכך שוב הוי בכרמלית שבות דשבת וזה שפיר מותר במקום מצוה וי"ב :

סי' קמ"ז. אשר שאל אם מותר לצאת בטלית מקופל עם ציצית

דהיינו שני ציצית מימין ובי ציצית משמאל במקום שאין עירוב וחבאת דברי הפמ"ג באש"ל אברהם שכתב שאסור לצאת כך כיון דאינו יוצא כה"ג מצות ציצית הוי משוי לגבי הבגד ועי' הקשית דמי' שמה דקיי"ל דמותר לצאת בליל שבת בטלית שיש בו ציצית אף דלילה לאו זמן ציצית הוא כיון דהוי גוף לגבי בגד עכ"ל. אין זה תימא דסברת הפרמ"ג כך הוא דהיכי דהוא לרוב המלבוש כדרך לבישה ממש בענין דמצד גוף הלבישה ה' מקיים ב' מצות ציצית רק דהמניעה מצד אחר מבחין דהשתא הוי לילה ולכך כיון דאין המניעה מגופו רק מקום אחר מבחין שפיר נחשב הציצית נוי לבגד כיון דמצד עצם הלבישה מקיים בזה מצוה והמניעה מבחין רק מכה הזמן דהשתא הוי לילה ובפרס דדומה למה דאמרינן לילה לאו מחוסר זמן היא ובפרס

מכה דהוי שבות דשבות ומותר במקום מצוה וררם תמה הרי הטריז בעצמו כ' בס' שמו' דלהאכיל לקטן בידים הוי איסור תורה הנה זה לק"מ דמה שמחיר הטריז ע"י קטן אין הכונה ליתן לו בידים רק לומר להקטן שיטול זה חה וישא לבה"כ ודוקא בידים אין ליתן לו אבל לומר לו שיטול מעצמו הוי רק דרבנן כמו בנכרי והנה בנכרי גופו לכאורה קשה איך הוי שבות דשבות הרי אמרינן בפ"ק דחולין כיון דאמר לה עשי לני משלכי כמאן דעירב בידים דמי איכ מוכח דהוי האמירה כמעשה ממש ואיך אמרינן דאמירה לנכרי הוי רק שבות דשבות אך איש דבחולין מיירי בישראל דהוי בר שליחות ושלוחו כמותו ולכך הוי אמירה לחמותו כמאן דעירב הוא בידים אבל בנכרי דאינו בר שליחות לא הוי אמירה כמעשה ולכך הוי רק שבות דשבות וא"כ ה"ה גמי בקטן דאינו בר שליחות הוי האמירה רק שבות דשבות ושפיר דברי הטריז והפמ"ג וכן יש לנהוג שלא ליתן לו בידים רק לומר לו שיקח בעצמו כן דעתי נוסה א' :

סי' קמ"ד. מה שהעיר לשאת תינוק למול או סית במקום שאין עירוב

להיות מותר ע"י שפיצאותו שנים יחד דב' שהציאו פטורין. הנה נלפענ"ד טעם נכון דאין לעשות כן דהנה ב' שעושין מלאכה כ"א נעשה שליח לחברו כמי' בפ"ק דב"מ גבי שנים שהגבירו מציאה או ב' שגנבו ומה דבשנים שהציאו פטורין היינו מכה דאשד"ע כיון דזה אינו זכ"י לו וא"כ הרי מפורש בפ"ב דקדושין דבר"ש ישלד"ע איכ מה שב' שהציאו פטורין הוי רק בדיני אדם אבל בדיני שמים חייבין וא"כ אין זה עצה טובה כיון דבדיני שמים חייבין לכך נתנו עצה אחרת מה שבדיני שמים מותר וא"ש :

סי' קמ"ה. לרוסיא. נדון מה ששאל דאין בידם לילך ביארמלקים

(קאספעל) תחת הכובע מדינא דמלכותא ורק בבה"כ הולכין ביארמלקי ובשבת דאין שם עירוב מכה דהנכרים אין מנחין לעשות עירוב ע"כ לובשין היארמלקי אף בחוץ אך כשרואים הולכין נגדם

(א) ואחרי כתבי ראיתי לכאורה הוכחה להיפוך דאסור אח"י אמירה לקטן או ע"י נכרי אח"י לנכרין חש"ס סוכה דף ס"ז ע"ב פרסו מדין מהיכן הכיחוס וכו' וקשה מה פירך דלמא ע"י קטן או נכרי והוי שבות דשבות ואין לומר דל"כ הו"ל לומר שכיחא הס"ת על ידו ז"ל דע"י נכרי הוי כיוון התורה שהוא יציא הס"ת ונס ע"י קטן אולי יטול חתול לכך אחר להם להכניס סדינין ונפ"כ מוכח דלף שבות דשבות אסור בזה מיהו אפשר דוקא החם לקרות כמורה דהוי רק מזה דרבנן לא נדחה דרבנן כשכל דרבנן אף לנכר חפלה דהוי דלורייתא וכדומה י"ל דמותר שבות דשבות ועדיין ל"ע בזה :

יפסד אם היא עצמה אינה מצויצת כהלכתה דחייב
כיון דלא מקיים בזה מצות ציצית אי היכי דהטלית
עצמו הוי כהלכתה אף דהלבישה אינה כהלכתה
פטור מיהו מזה אין ראי' כי דליל דקמיל רבותא
דהיפוך דאם גוף הציצית כהלכתה רק דהלבישה לא
הוי כהלכתה פשיטא דחייב מכה ממנ' דנדי הבגד
לא הוי כיון דאינו מלוש כדין ובטלין נמי לא
בטלי לגבי בגד כיון דעשוין כתקנן והוי אפשר
לפושטו ולהלבישו כדיו אך באם גוף הטלית אינו
מצויץ כהלכתו איכ' הוי סיד נהי דלא הוי נוי
הבגד ליתבטלו לגבי הבגד לכך קמיל דגם לא בטלי
כיון דדעתו להשלימו וחייב עליו אך יש להביא
ראי' לזה ממש' שבת דף נ"ח ע"א בחותם
שבכסותו אמאי לא דלמא מיטפס ומירתו ומקפל
לי ומחית לי אכתמי' כדרב יצחק בר יוסף אמר
רי דארי בר יוסף אמר רי היוצא בטלית
מקופלת ומונחת לו על כתפיו בשבת חייב חטאת
וכי' וקשה לי מניל' להש"ס דחויבו הוי מכה גוף
הטלית ולכך גם בעבד חייב דלמא לעולם על גוף
הטלית פטור דהוי דרך לבישה בכך ובפטר' לממש'
לקמן דף קמ"ו בברייתא דדרכין של סתורי כסות
ורטנין בכך ואיכ' י"ל כיון דלדידהו דרכין בכך הוי
לכל אדם דרך לבישה ופטורין רק מה דמחייב שם
ר' יוחנן ובברייתא היינו מכה הציצית דיי' דמירי
בטלית שיש בו ציצית ובהו כיון דמונח לו על
כתפו אין כאן קיום מצות ציצית ולכך נהי דמצד
גוף הטלית פטור דבזה בתר דרך בני אדם אזלינן
וכיון דדרכין בכך לפעמים הוי דרך מלוש ופטור
אבל לענין חיוב קיום ציצית דבזה לאו בתר דעת
אדם תליא רק בתר דין תורה וכיון דלא קיים
בזה מצוה לכך הוי הציצית למשו כיון דאין נוי
כעת וחייב על הציצית ואיכ' תינח ר' יוחנן וברייתא
אבל בעבד דלא שייך ביי' מצות ציצית דהוי
מעשהו"ג ועבדים פטורין ואיכ' הולך הוא בלא
ציצית ולכך י"ל דאין לחוש לדלמא מפסיק ומקפיל
לי' על כתפו דאכתי' יפטור דהוי דרך מלוש ומניל'
לחייב בזה חטאת ולכך מוכח מזה להודיא דאין חיוב
בזה על הציצית דתמיד הם נוי לבגד ולכך הנני
מסכים עמך לדינא דלא כהפ"מ אך לא מטעמך;
סי' קמ"ח. שאריתו בגדון הכפרים אם
יכולין לבוא לעיר
בשבת דהם באמת מחוץ לתחום אך ע"י בתי נכרים
דהוי בתוך ע' אמה הוי תוך התחום אך בכפרים
בבתי

ובפטר' לענין תכשיט הבגד ונזיו ודאי רק בגוף
הבגד תליא מלתא וכיון דמצד גוף הלבישה יש
כאן קיום מצוה לכך מותר לצאת בו אבל אם
הטלית מקופל דאו הוי חסרון בגופו שהטלית אינו
לבוש עליו כדרך מלוש עתה ולא שייך בלבישה
כזו קיום מצות ציצית אז כיון דהחסרון בגוף
הלבישה לא הוי נוי רק משוי כן הוי כוונת
הפ"מ. אך גוף דבריו לא נהירין לי דהנה כמו
דאיתא כה"ג באר"ח סי' כ"ג דיש נוהגין כשהולכין
לבה"כ לקשור שני הציצית זה לזה ולא הוצילו
כלום בתקנתן דממנ' אם נתבטלו הציצית איכ'
פסולין אח"כ מכת תולמיה ואם לא נתבטלו איכ'
מלושים בציצית יעריש כן יש להקשות כאן ממנ'
אם נאמר דבקפול זה שמקפל הטלית נתבטלו
הציצית איכ' יוספלו לעולם. מכה תולמיה וזה לא
שמענו מעולם שיופסלו הציצית ככה"ג כיון דלא
נפסלו בקפול זה בע"כ דאנו דנין אף שלא פשטו
כעת כיון דאפשר לפשטו אין זה מחוסר מעשה
בגופו והוי כאלו הופשט ואיכ' מה"ת לא יחשבו
לנוי הבגד רק למשו וממנ' אם הוי משוי יפסלו
לעולם מכה תולמיה ואם לא נפסלו למה יהי'
אסור לצאת כה"ג בשבת ועוד תמיה על דבריו
מלשון תשובת הרשב"א שהגביא הטי' בסעיף למיד'
סיק' ל"ס יעריש שהרי הרשב"א מיירי מטליתות של
מצוה שנושא אותם כדי ללושם בכה"ג ומשמע
להדיא שם דמירי מטליתות של מצוה ובע"כ מיירי
בענין דהלבישה לא הוי לבישה לענין ציצית דאם
הוי דרך מלוש שיוצא בו ידי ציצית פשיטא דכ"ש
דהוי דרך מלוש לענין שבת ולא הי' מקום לספק
בו כלל ובע"כ מיירי בענין דהלבישה לא הוי
לבישה ממש לגבי ציצית ואעפ"כ התיר שם לצאת
מכה דדרכין הי' בכך וקשה נהי דמצד גוף הטלית
לא הוי משוי כיון דדרכין בכך אכתי' הוי משוי
מכה הציצית כיון דאינו מקיים בלבישה זו מצות
ציצית איכ' חייב מכה הציצית ובע"כ דמכה הציצית
לא נחשב משוי כמיש. והנה מן הש"ס דמס'
שבת דף קל"ט ע"ב במא דקאמר ר' הונא אמר
רב היוצא בטלית שאינה מצויצת כהלכתה בשבת
חייב חטאת והנה מזה נמי יש להוכיח דאם יצא
בטלית מקופלת פטור אף על הציצית דאליכ' קשה
למה קמ"ל ביצא בטלית שאינה מצויצת כהלכתה
לאשמעינן רבותא טפי דאפילו אם יצא בטלית
שהיא כהלכתה רק דהלבישה אינה כהלכתה דחייב

ובמה שהורה ליתן מים צוננים סמוך לחשכה בעש"ק לתוך היורה ויתחמם כל הלילה ובבוקר שופכין אותו לתוך המקוה לחממה ודאי איסור גמור הוא ותם להוכיח מלעשות כן וישתקע הדבר (ועיין לעיל תשובה קכ"ג):

סי' קנ"א. אשר שאל בדין הסעליגראף אם מהני לסמוך עליו במקום עירוב הנה בסוף ספר טוב טעם ודעת ובניז' ח"ב בקי' י"ד כתבתי דמותר לסמוך עליו במקום עירוב בלי חשש ופקוק וכבר נהגו כך במקומנו ובכמה מקומות:

***סי' קנ"א. דגה** בנדון הס"ג לעירוב בעיר טרנסאל כבר השבתי שהוא כשר ואין קפידא מה דהוי עוד ביני וביני עוד עמודים דסלק אותם כמי שאינו וגם בפתחים ממש יש פשפשים קטנים המתחילים באמצע הפתח ועיקר קפידת התב"ש הוי שנמר הפתח מכאן ומכאן יהיו הלחיים אצל הכתלים אך מה דבאמצע יש עוד עמודים ונראה עוד בפתחים הרבה אין בזה חשש למ"ש בשם המג"א סי' שס"ג סי"ק כ"א דשם אם יטעו דהלחיים מונח מן הצד אין כאן עירוב כלל אבל כאן כיון דבאמת הצוה"ם בתחלתו ובסופו הוי סמוך לבתים מה בכך שיאמרו דגם העמודים שבאמצע הוי פתחים לו יהא כן כיון דיש פתח הגדול הסמוך להבתים ומה שהוא באלכסון אין זה קפידא דגם כמה בתים מצינו דהפתח הוי באלכסון וגם אינו דומה לגדון של המג"א כלל דהצוה"ם מן הצד מדינא דגמרא פסול משא"כ בחומרא של התב"ש יש חולקין עליו ואם אעפ"כ ראוי לחוש לדבריו אבל לגזור עוד גזרות בזה לחוש לחשש טעות ודאי אינו ובפרט בט"ג הכל יודעים שאינו כלה באמצע רק מושך והולך א"כ יבא ויראה מה יהא בסופו ויראה שהוא סמוך לבתים לכך אל תצדק הדיבה בזה:

סי' קנ"ב. לשאלתו בצוה"ם בק"ה שטומכים על קנה הערב שבכותל גנה הבולטין למעלה ולמטה אין ניכר כיון שמכוסה בקנים של השתי רק מעט נראה מבין הקנים וערער ע"ז מצד ג' טעמים חדא דאינו נראה למטה ב' דהרי עומד ברה"י ולא מהני כמ"ש במק"ח בחיקון עירובין ג' דהרי כה"ג דלא הועמד

בבתי נכרים יש גזות אחורי הבתים כל גנה מחזיק יותר ממאה אמה וחושש אולי הורעים מבטלין העירוב או לא. הנה עניני שפיר חוו דמה ענין עירוב לעירוב דבעירוב דבעינן שיהי' נחשב כרה"י בזה הורעים מבטלין העירוב דלא נחשב כרה"י אבל בעירוב לעיר דלא בעינן שיהי' כולו כרה"י רק שלא יחשב דרך פנוי גם ע"י זרעים לא נחשב פנוי אם הורעים סמוכים לבתים ותדע דבעירוב הנכרי אסור ובעירוב לעיר גם בתי נכרים מהני ולכן היכי דדירת נכרי מבטל העירוב גם זרעים מבטלים העירוב אף דהוי טעמים שונים אבל בעירוב לעיר דמהני בתי נכרים לא גרידע זרעים מבתי נכרים וגם מה דסמך ר"מ על דעת הרא"ש דמספקא ל"י בחצר ורחבה שאחורי מבטלין הדירה א"כ נהי דקרי"ל להחמיר מ"מ בעירוב לעיר ראוי להקל גם בזה יפה אמר:

ובמה שנסתפק אם בין ב' הכפרים הוי רחוק יותר מקמא רק דבית אחד עומד כנגדן ואם נשדי הן בית לבין ב' הכפרים יהי' פחות משבעים אמה לכל כפר מן הבית מה נעשה נראה נחילוק אם דאם הוי ב' כפרים דהוי ישוב ממש אז אף בית אחד נגזר אחריהם דשינן הטפל בטר העיקר והוי כאלו הבית עומד באמצע ונגזר אחר הכפרים ומ"ש בהגהת רמ"א סי' שצ"ז סעי' ד' דבית יחידי אין נותנין לו שבעים אמה היינו אם אינו מוטל בין ב' ישובים ממש אבל אם הוי בין ב' ישובים או נגזר בית אחד אחריהם ומטילין אותו לאמצע ומה דנקט הש"ס ופוסקים ג' כפרים היינו דבג' כפרים או אף דהכפר העומד מן הצד הוי גדול מן ב' הכפרים מ"מ אם הוי גם הם כפרים מטילין גם הכפר הגדול אחריהם אבל בבית יחידי אם הוי רק ב' בתים אין מטילין אותו לאמצע כיון דשנין הם לו אבל אם הם כפרים והוא רק בית אז מטילין אותו לאמצע דהטפל נגזר אחר העיקר וסמך לזה מ"ש באו"מ בדין ש"ץ בגדולה וציבור בקטנה או להיפוך והבן כנלפע"ד להקל בזה דברבנן ולדבר מצוה:

***סי' קמ"א. שא'** בנדון מה שאסר מורה אחד דטלטל על הפיצוניה או הפריספי. הנה יפה הורה בזה כמבואר בהל' עירובין סי' שמ"ו ובט"ז שם ובט"ז סי' שס"ד נאם כי בסה"ל כתבתי להקל בזה אך עכ"פ יפה הורה כדעת הש"ע:

העירובין כל ע"ש סמוך לבה"ש במקום שיש חשש קלקול מן הנכרים. והנה בזה עכ"ל לא ירגישו הנכרים בזה עד שחשכה ואז אף אם יקלקלו אח"כ בשבת מותרין לטלטל בשבת כיון שהותרה הותרה כמיש בתשובה לשדה לבן והוכחתי לדינא כן ובפרט דכאן יש עוד צדדים להקל כמ"ש לקמן ואם לא יוכלו לעשות הנה על הנהר במקום שיש עומק י"ט יכולין לסמוך על החולקים על הטו"ז בתשובת כנ"י ודע"מ וכבר כתבנו באריכות ובקצות שאינו עמוק י"ט ראוי לעשות עכ"ל לחי אחד במקום שיש פצצה פחות מ"ט בהר ובלחי לבדו אם יעמדו איוה קנה קטן רק שיהי גבוה י"ט לא ירגישו בזה נכרים שהוא לטובתן ואז ע"י לחי מותר ממ"ג אם נדון כחצר לא בעי תקון כלל בפצצה פחות מעשר ואם כמבוי די בלחי וכמ"ש בספר החיים ובה אולי יעמדו העירובין על מקצת שבת ואם לא אולי יעמדו הלחין בכל מרצה לחי אחד זה העצה היעוצה להם :

סי' קנ"ד. שאלתו בעירובין דק"ה דבבד אחד מהעיר יצא דבר במדרון שהיינו שדרך הרבים הולך ומשפע עד שעולה בשני צידי הדרך הר גבוה המתלקט גבוה י"ט מתוך רוחב ד"א דהוי כמחיצה כמ"ש בכמה דוכתא וכר ועומד מצד אחד מהדרך הר אחד ומצד הב' עומד ג"כ הר כזה ועל הר אחד עומד גדר הנקרא פלוט ועל ההר השני עומד בית ישראל ובין ב' הערים הולך הדרך שנוסעים בו מהעיר חוצה וכן מחוץ לעיר להעיר וכשנוסעים מהעיר חוצה הולכים ויורדים כי הדרך הולך ומשפע מתוך העיר החוצה וכשנוסעים מחוץ לעיר להעיר הולכין ועולין כי הדרך הולך ומגבי' מחוץ לעיר אל תוך העיר עד שכשנגיע אל תוך העיר אין עוד הר כלל משני צידי הדרך מחמת שהדרך הולך ומגבי' עצמו כשהולך אל העיר ונמצא דבתוך העיר שות הדרך עם גובה ההרים אשר ישנם מב' צדדים מבחוץ לעיר קצת והעירוב עומד מחוץ לעיר קצת במקום שיש להדרך ב' הרים מב' הצדדים וב' הקנים של העירוב עומדים על ב' ההרים קנה אחד עומד אצל הבית של ההר הזה וקנה אחד עומד על ההר הב' שמצד הב' מהדרך אצל הפלוט שעל ההר וחוט מתוך מקנה אחד לחברו כדיו ולא יאות עבדי מאחר דההר הוי כמחיצה א"כ הוי העמבדי הקנין וצוה"פ על המחיצה : **תשובה**, העירוב הזה פסול הן לפי מה שעומד

העומד לשם לחי בעינן טפח צבתירד. לכאורה ג"ל כדבריו מטעמים שלו ומה דקשה על המק"ח בטעם שכתב דביתא כאמן דמילא דמי ישבתי במק"א אך אחרי שובי נחמתי כי יש לצדד וכות להנהיגם היתר בזה כי המג"א כתב בס"י שסיג ס"ק כ"ח דבעינן דוקא קנה מזה וקנה מזה ואין די בכוחלי המבוי דאל"כ למ"ל קורה טפח עיי"ש. והנה מה דקשה מסוכה דשם מצטרפין להכותלים לצוה"פ לק"מ דגבי סוכה דליב היכר כלל רק משום מחיצה לכך די בכל ענין אבל להיתר שבת דנהי דהוי לחי משום מחיצה מ"מ הכירא קצת נמי בעינן כמיש המג"א בסעיף י"ב סק"י ולכך כיון דבעינן גם היתרא ממילא בכוחלי המבוי ליכא היכרא. ומה שהקשה המג"א דלמ"ל בקורה טפח תיפוק ל' דהוי צוה"פ י"ל דודאי אם כוחלי המבוי בולטין לרוחב הכותל שזה לצוה"פ באמת לא בעינן טפח ודי בכיש מכה צוה"פ אך אם אין כוחלי המבוי נמשכין ובולטין לרוחב הכותל שזה לצוה"פ רק הם עומדין לרוחב המבוי והצ"ה הוי לרוחב המבוי בזה ודאי לא נדון משום לחי לכך בעינן בקורה טפח ח"ב. ולכך ה"נ אם קצה כוחלי הגנה בולטין לרוחב שזה לצוה"פ יש לסמוך על קצה הכותלים ול"ב לחי כלל וגו' דנבוא להחמיר לדעת המג"א דאף בזה בעינן לחי מכאן ולחי מכאן מ"מ הרי מוכח בטובה דלא בעינן כן וגו' דכתבנו דמבוי שאני דבעינן גם היכרא מיהו עכ"ל בכה"נ הוי הצרכת לחי רק משום היכרא ובוה די אף אם בולט למעלה ואף אם הוי ברה"י דבשלמא היכי דבעינן משום מחיצה בעינן שיהי למטה ולא ברה"י אבל כאן דמשום מחיצה די בכוחלי המבוי או הגנה רק משום היכר בעינן לחי בס"ע די בלחי בזה כנ"ל דמנהג ישראל תורה ואם אינן נביאים וכו' אבל אם אין בולטין לרוחב שזה לצ"ה ודאי העירוב פסול מיהו אם אין קצה כוחלי הגנה סתמים ממש רק יש ריח ביניהם והריח הוי פחות מב' בין זה לזה נמי מותר לסמוך עליהם משום לחי דבזה איכא היכרא וכמ"ש בש"ס הובא במג"א סק"י ובש"ס דף ט"ו עיי"ש :

סי' קנ"ה. שאלתו בעירו שסביבותיו נהר אך יש מקומות שאין הגדודים גבוהים י"ט ועשו עירוב והנכרים מקלקלים אותם ויש הר רחוק מן העיר מקץ ג"כ אך יש פירצות פחות מחוט מ"ט אם יש קצה להיתר להם להטיל. הנה לדעתי יעשו כך אם אפשר יתקנו

הוא כמאן דמליא אפי' בלי תקרה והוא דבר המסתבר ומלכד זה נראה להדין נכון דבצוה"ם בעינן שהיה ניכר שהוא צוה"ם ויקרא צוה"ם הו' אם הו' עשרה טפחים למטה ולא מהני אם הקנים הו' למעלה מייס רק בעינן שהיה למטה קנה י"ס ובתוך הגדר אינו ניכר כלל בחוץ דהו' למטה קנה לכך אינו צוה"ם ומ"ש ר"מ בשם ס' ישוע"ק דברי ר"מ נכונים דאין ראוי מן הטו"ז דכוונת הטו"ז הו' דהקנה עומד בחוץ רק דהגג מפסיק בזה מהני תחיבת הגג אבל לא אם הקנים בפנים בבית או בגדר ובזה ודאי ל"מ הן אמת דמ"ש ר"מ בטעמו אינו נכון דמה דבעינן שהיה ראוי לקבל דלת היינו מפאת עצמו אם אינו ראוי לדלת ל"מ אבל אם מפאת עצמו ראוי לקבל דלת רק מצד אחר מבחוץ אינו ראוי לדלת זה אינו מעכב ד"ל רואין כאלו ניטל הגדר והו' ראוי לדלת רק הטעם כנ"ל והדין עמו לדינא בזה :

ס' קנין. ובנידון שגינה מפסיק בין צוה"ם שמגדר זה לגדר זה אף שהגינה אמה בת סאתיים ודאי אינו צוה"ם ומכ"ש אם בית מפסיק באמצע צוה"ם דזה אינו פתח דפתוח כהאי לא עבדי אינשי ואנן כעין פתח בעינן ומכ"ש בגינה כיון דאם הו' בו בית סאתיים הו' מבטל המחיצה לגמרי איכ' מוכח דיגנה גרועה מבית לכך נהי דאין בו בית סאתיים נהי דאינו מבטל המחיצה עכ"פ הפתח מבטל ואין לו דין פתח ולכן הן אם מפסיק בית הן גינה כל דבר המפסיק מבטל הפתח דאנן בעינן שהיה צוה"ם כדעבדי אינשי וז"ב כדמוכח בש"ס וכדאמרין שם דפתחא בקרן לא עבדי אינשי וכן כתבנו בתשובה לענין אם הצוה"ם עומד במים וכן מבואר בפמ"צ הל' עירובין :

ס' קנין. ובנידון שהלחי אחד עומד אצל הכותל הנה אם שני הכתלים אינן סמוכין להלחיים ודאי לא מהני וכמ"ש התב"ש ומ"ש הישוע"ק אינו קושיא כמ"ש בספר החיים שסי' ואם הלחי עומד אצל הכותל והלחי השני אינו עומד אצל הכותל באמת המקח בתקון עירובין כתיר אבל אני בעז"ה בטה"ח כתבתי שאינו כן והדבר מסתבר כמ"ש דאנן כעין פתח בעינן ומי הוא שישעשה פתח ויניח אויר מה תועלת בהפחת אם הניח אויר דאפשר לצאת ולבוא לכך ודאי ל"מ :

ונידון

שעומד השתא רחוק ג"ט מקצה ההר סמוך לדרך הן אם יעמוד תוך ג"ט אפי' בשוה לצד ההר הסמוך ממש להדרך הוא פסול כיון דעומד על המחיצה וכל צוה"ם בעינן שהיה הקנים בתורת מוזהר למטה ביו"ד טפחים הסמוכים לקרקע שבני אדם הולכין עליה ואם לאו הו"ל פתחי שמאי ומה זה שכתב ר"מ דאטו אם יש בור עמוק עשרה ורוחב ד"ט תחת צוה"ם ועומד הבור בין ב' הקנים מי לא מהני צוה"ם העירוב הזה עכ"ל ואין לו דמיון כלל דהתם נהי דהבור הו' עמוק יתר מ"מ בני אדם אם הולכין תוך הבור רק למעלה ומ"מ הקנים עומדים למטה ביו"ד טפחים השוין לרגלי בני אדם וזה הו' דרך פתח אבל אם הקנים עומדים למעלה מג"ט מדרך שבני אדם הולכין עליה ודאי לא הו' צוה"ם וגם לא מהני מה שבתוך העיר שוה לההר אנן בעינן שבמקום דהו' הפתח שם בעינן שהיה שוה הקנים למטה לתוך י"ט הסמוכין לקרקע גם מקום שרגלי ב"א הולכין עליה ובאם לאו הו"ל פתחי שמאי ולכך בין אם הקנים סמוכין לצדי ההר או רחוקים הוא פסול ואין תקנה רק שיעמידו אותם למטה ממש ואף אם חוששין שהנכרים הם מקלקלין אותם בזה אגיד לו תרופה מ"ש אצלי בתשובה מכבר לק' קאנסטנטינ' דאמרין בזה כיון דהותרה הותרה ואם יתקלקל בשבת מותר לסלול באותו שבת וא"כ מ"מ בשבת סמוך לבה"ש יוכלין לראות אם נתקלקל ויתקנו ואם יתקלקל אח"כ בשבת מותר לסלול באותו שבת ואף אם לא ירצו לסמוך עליה בזה יעשו כך יהי העירוב הזה של עתה וגם יעשו עירוב אחר שיעמדו הקנים למטה כדינו ומכאן חשש קלקול מותר כך לפי דעתי ולפי דעתם יסמכו על העירוב שלהם מכבר :

ס' קנין. בדרך שאלותיו הנה לעמוד הלחי אחורי הגדר ודאי ל"מ כלל וכמבואר במק"ח וזה כמה שנים שנשאלתי על המק"ח דמ"ש בטעמו דביחא כמאן דמליא דמי הוא תמוה דבש"ס מפורש דלא אמרינן ביחא כמאן דמליא דמי רק במקורה ובגדר אינו מקורה והשבתי דקרא לומר דהו' כמאן דמליא אפי' למעלה מן המחיצות בזה בעינן להיות מקורה או מצד צירוף הכחיצות עם התקרה אמרינן דהו' כמאן דמליא אפי' למעלה מן המחיצות אבל מה דמי בתוך המחיצות להיות מלא עד קצה המחיצות

הוי אם הוי בתחלה פרוץ כן אבל אם ה' תחלה מתוקנין בצ"ה והוא בא וקלל לא טוב הורה מב' טעמי. א' כיון דנהגו שם להחמיר כרוב האחרונים איך רשאי לשנות הרי אפי' דברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור אסור להתיר בפניהם כמ"ש ביריד סי' רי"ד מכ"ש דבר דהוי איסור לפ"ד כמה אחרונים. ב' אני לא התרתי רק בצירוף היתר הטו"ז ה' שהי' תחלה פרוץ ל"ב תקון אבל בזה כיון דהוי שם תקון צ"ה דנחשב כסתום והוא קלקל אותם א"כ נדון כנפרץ אח"כ ובוה גם לדעתי צריך תקון בהם לכך לא טוב הורה ויתורו הדבר לכמות שהי' לתקן כמקדם:

סי' ק"ס. שא' שעשו בשבת צוה"פ ע"י נכרי ואסר ר"מ לטלטל ואחד התיר וסמך על הנשמת אדם שהתיר כיצא בזה. לא טוב הורה דמ"ש לחלק דהתם ה' שם לחי מכבר ז"א דהרי כתב שם דהלחי עומד מאליו ולא סמכו עליו מע"ש א"כ לא הועיל כלום רק ע"י הלחי שהי' עומד בשבת התור ולירידי ה' נראה דכלא"ה אין ראוי משם דלחי בפ"ע אינו מחיצה מן התורה רק מדרבנן ולהיתר טלטול ולכך מותר אפילו נעשה בכונה דנהי דלחי משום מחיצה היינו רק מדרבנן אבל מה"ת אינו מחיצה ובטוה בעינן כהלכתן וג' טפח אבל כל שהוא אינו מחיצה מה"ת ולכך מותר אף במזיד וגם אינו רק להיתר טלטול הוי מחיצה ואם לאו אינו כלום א"כ אם נאסר לו לטלטל לאו כלום הוא ולא מידי עביר ולא הוי מחיצה שוב אמרינן דמותר לטלטל ולא אזלינן בתר איפסא ולחומרא כיון דהוי דרבנן אבל בצוה"פ דהוי מה"ת מחיצה ודאי דינו כדין המפורש בש"ע ועל דעת הרשב"א לבדו אין לסמוך להקל לכתחילה אך מצד אחר שגג ר"מ דבש"ע מייירי אם עשאו ישראל בעצמו דאי יש לחלק בזה בין מויד לשוגג אבל ע"י נכרי דהוי רק שבות בזה יש להקל במקום מצוה וצורך רבים כמ"ש בס' רע"ו בהג"ה וכן ציינן ע"ז הנשמת אדם לעיין בחיי אדם כלל ס"ב סעיף י"א שהביא כן בשם התריש לכן לא העיר כלל הנשמת אדם מדין הש"ע סי' שס"ב דאין לו ענין לזה כלל. ומה שתירץ ר"מ קושיית הלח"מ פט"ז משבת שהקשה הרמב"ם אהדי דבה' שבת כתב שהי' שלא לדעת מי שיבוא לטלטל ובהל' סוכה פסק דעושה דופן לסוכה הוא דתוקן אך האמת הוא כד עפמ"ש המדכי והאגודה הובא בסו"ט

סי' קנ"ח. ונידון שהעמידו לחי אחד אצל ה'בית ולחי באמצע הרחוב ולחי ג' בצד בית שלי והחוט נמשך באלכסון מזה לזה ודאי ועל גבי לחי האמצעי שברחוב. נראה דזה מהני שפיר דהוי כעין פתח רחב או דהוי כעין ב' פתחים זה בצד זה ובוה אין קפידא מה דהוי הלחי האמצעי שלא כנגד הכותל כיון דלא הוי פתוח אויר בצד השני רק הוי גמי פתח ובוה שפיר דומה כעין נעוץ ד' קונדסין בבקעה כנ"ל נכון לדינא:

סי' קנ"ט. שא"ל דבקה"ה העירובין סביב העיר בכל פרצותי' והרב ביטל העירובין אשר ה' מקום מצבם בפרצה הפחותה מעשר אמות והנה אם ה' כן בצד אחד של העיר ה' אפשר לומר מ"מ אם מבואות שלנו נחשבים בחצרות פרצה פחות מעשר אינו מוסיף כלל ואם נחשבים כמבוי סג' בצד אחד בצ"ה ובצד השני תקון כל דהו וכן נשמע מדברי המג"א (והאר"י ר"מ) ועוד דבקה"ה נמצאים פרצות כאלו הפחותים מעשר בשטן בצד ה' בצד דרום ובצד צפון גם בצד אחד דיש שם פרצות גדולות והי' שם עירובין גם שם ביטל הרב מטעם שהחריץ אשר הוא שם עומק עשרה ורחב ד"ט הוא במקום עירוב הן אמת שהגאון ח"צ וכו' אך הגשרים שעברו עליהם מצד זה לצד זה כתבו כלום כאחד דמבטלי מחיצתא ובעי תקון ע"ג הגשרים וכו' וכאן יש שם גשר יותר מיי"ט בלי שום תקון נמצא דבקה"ה אינו מתוקן כראוי אפי' בצד אחד בצ"ה: תשובה. גוף דין זה בספר החיים סי' שס"ג דבפחות מעשר לא בעי תקון ובעשר אמות די בלחי והסכים עמדי בלדותי הגאון בעל ישוע"ק ובק' טרנפאל אירע מעשה כזו והשבתי להיתר והי' שם מערער אחד וכתבו להגאון בעל חת"ס והשיב כדעתי להיתר ולכך אם ה' זה תחלה בלי תקון כלל יפה הורה להיתר אך ה' אין הגשר רחב יריד אמות אבל ברחב יורד בעי לחי עכ"ל ואם יותר מעשר בעי צ"ה ובמה דהוי פרצות בדרום ובצפון הנה אם אינן מפולשין מכוונין זה כנגד זה גמי אם הם עשר די בלחי ואם פחות מעשר ל"ב כלום וכמ"ש בתשובה לק' ברעסטיצקי והבאתי רש"י פ"ק דעירובין שמפורש בדבריו הקדושים דהיכא דאין מכוונין הוי להם דין מבוי עקם ובמבוי עקם הוי לנו דין חצרות אך כ"ז

והוא עבר ועשה בזה הדין בין לדעת או שלא לדעת אבל ע"י גברי דמות לכתחלה לעשות כן כמ"ש הנשמת אדם בשם התו"ט ששיטא דאם עבר ועשהו דמות לטלטל וז"ב בעוה"י ודברי הגוב"ט סי' מ"ד המה תמוהין שמה מדמה עש"י במזיד ע"י ישראל לעשה ע"י גברי גם לא הביא דברי הת"יט כלל גם נראה דאין כאן מלאכה דאורייתא דהוי מלאכה שאצ"ג גם מן התורה אינו תקון כלל וא"כ הוי רק מלאכה דרבנן וא"כ ע"י גברי הוי שבות דשבות ודוק:

סי' קס"א. שאלתו עמ"ש המק"ח שאסור להעמיד הקנים של הציה תוך הבית או גדר המוקף מחיצה מכח דביאת כמאן דמליא דמי ועוה"ק דל"ש ביתא כמאן דמליא רק בבית גבוה למעלה מי"ד דהחלון דביאת כמאן דמליא אבל בחצרות בעינן שיהי' החלון תוך י"ד א"כ מוכח דבחצרות שאינו מקורה ל"ש לומר כמאן דמליא. הנה דברי המק"ח ברורין לדינא וכן העתיקו בש"ע של הגאון מהר"ם סי' שס"ג והטעם דכל ציה בעינן שיהי' ניכר לעוברים ושבים ולבני המבוי ומה"ט כ' התב"ש שאסור להעמידו אחורי הכותל וכדומה דיש לו דין לחי ממש ע"י"ש ובשערי תשובה לה"י מהר"ם דל א"כ מה"ט גופו אסור לו להעמיד הקנה של ציה תוך המחיצה שהרי למטה אינו ניכר לבני המבוי והרי עיקר ציה תליא ביי"ט הסמוך לקרקע ואם למטה אינו ניכר ל"מ מה שניכר למעלה וא"כ בעומד תוך המחיצה אינו ניכר למטה אין לו דין ציה וז"כ המק"ח שדייק בלשונו כי הלחי בעינן שתעמוד בחוץ בשביל היכר וכו' וכוונתו כמ"ש דבפנים ליכא היכר ומ"ש דדבר המוקף כמאן דמליא אשגרת לישנא ועיקר כוונתו דבעינן ההיכר למטה מבחוץ וזה אינו ניכר גם זולת זה בכל ציה בעינן שיהי' כדרך פתחים וזה אין דרך לעמוד מזוות הפתח תוך המחיצה והוי כעין פתחי שמאי וכו', וענינא דאף אם כוונת המק"ח בדוקא מכח דביאת וכו' א"ש ג"כ ואינו סותר הש"ס דהש"ס מיירי לומר ב"י כמאן דמליא למעלה עד התקרה בזה בעינן שיהי' מקורה אבל באינו מקורה לא הוי כמאן דמליא בכלול אבל עכ"פ למטה מי"ט הוי כמאן דמליא והטעם כיון דעיקר שיעור מחיצה הוי בעשרה בכל דוכתא דזה שיעור החשוב למחיצה לכך מה דהוי תוך המחיצה של עשרה הוי כמאן דמליא

אף

בטרו ה"י סוכה סי' תרכ"ו לענין אין מבטלין איסור לכתחלה דסוכה שאני דמלל"ג ומותר לכתחלה לבטל ע"י"ש א"כ ה"נ בזה ממש כן הוא הרמב"ם בה"ל שבת דמייירי לדבר הרשות בזה ודאי אסור אף לדעת המטלטל אבל בסוכה דהוי לדבר מצוה לכך מותר לכתחלה אף לדעת בעל הסוכה כמו דמותר לבטל איסור לכתחלה רק באלו שנעשה בהם המחיצה בהם הוי דבר הרשות דהרי הם אין עושין המצוה בהם בעינן שלא לדעת שהם לא ידעו מזה וז"ב ונכון. ועוד טעה ר"מ דאף להרמב"ם דאסור היינו אם המטלטל אמר לו שיעשה כן או עכ"פ ידע ושתק ד"ל דניחא ל"י והר"ל כעשאה לדעת גם י"ל דמבטילא נעשה כשלוחו והוי כאלו עשאה הוא אבל אם המטלטל לא ידע כלום אף דהעושה הוי מויד הוא אסור וכל העולם מתרין ובגדון ידי' חברי' לא צו לו לעשותו ואם המורה ציוה לו הוא והמורה אסורין וכל העולם מתרין ומה"ט יש היתר ע"י גברי. כי י"ל ע"י גברי גם הרמב"ם מודה דמותר דעיקר איסורו מכח דהוי כשלוחו וכאלו עשאה בעצמו ובגברי אין שליחות לגברי ומודה הרמב"ם דמותר. והנה מ"ש המג"א על המ"מ בס"ק י"ג דלא ידע היכן רמיזא נלפענ"ד פשוט דהוי קשה לו למה אמר ר"ג לר"ח עשה לו מחיצה של ב"א ויכנס ולמה ציוה לו שיעשה לו המחיצה הר"ל לומר אמור לו שיעשה לו מחיצה לעצמו ויכנס ובע"כ אם ה"י ר"ג יודע מזה ודאי ה"י אסור כנלפענ"ד פשוט דברי הה"מ ואף לדעת המק"ח דלא ידע לחלק בין לדעת או שלא לדעת היינו לדעת האדם שנעשה ממנו המחיצה אבל לדעת בשביל מי שנעשה בשבילו ידע גם בתחלה דבעינן שלא לדעתו כמו בכל מלאכת שבת דאסור למי שנעשה בשבילו וי"ל מפרסת אחת דלכך אמר לו ר"ח נחמי' תלמידך בצער ולמה לא אמר לו סתם שא"י לכונו ולמה הזכיר צערו אטו לתפלתו הוא בעי אף דינא קאמר דר"ח ידע הדין של מחיצת ב"א רק דשאל לו כיון דהוי בשבת בצער אם ה"י דבר מצוה ומותר לומר לר' נחמי' בעצמו לעשות לו מחיצה או הצער לא נחשב דבר מצוה ובעינן שלא לדעת ר"ג לכך אמר לו ר"ג עשה לו עתה דזה אינו דבר מצוה ודוק ויש ראי' להרמב"ם והה"מ בכל דיני' והבן. סוף דבר שרי"מ טעה בזה דהרמב"ם וכל הפוסקים לא מיירי רק היכא דהוי אסור לכתחלה לעשות

בולטים הרבה למעלה וחשש דראה במק"ח שאסור לעשות כן וירמ תמה למה לא יועיל הרי הקנים בולטים הרבה למעלה. הנה אין זה קושיא כלל דהרי אם יעמיד קנים גבוהים למעלה יהיו גבוהים הרבה ודאי לא יועיל כיון דעכ"פ למטה ליכא קנים ובצוה"פ בעינן העיקר שהיה הקנים עומדין למטה מן הקרקע ואז אף אם החוט למעלה אינו מונח על הקנה רק כנגדו נמי מהני הרי דעיקר תלוי ההיתר רק בהקנה שלמטה על הקרקע ולא מה שגבוה למעלה וא"כ אם הקנים בתוך הגינה או חצר אינו ניכר חלק שלמטה רק שלמעלה ואין זה צ"ה הן אמת שדברי המק"ח תמוהין דהוא נותן טעם דביתא כמאן דמליא ובאמת בש"ס שם מבואר דדוקא בבית מקורה וכו' וכבר נשאלתי ע"ז והשבתי דבריו (עיי' תשובה לעיל) לכך לא נכון העצה שלכם מ"מ ליתן לכם עצת הוי כך שעמדו ב' קנים אחד בתוך כדרכם תמיד ואחד בפנים בנינות כדרך שעושים עתה ובוה ודאי יצאו י"ח דבתשובה לק' שדה לבן כתבתי להיתר אם נפסק החוט למעלה לטלטל כך לומר דשבת כיון דהותרה הותרה וא"כ ראיתי בפמ"ג נראה נמי דהרגיש בזה והניח בצ"ע ואני כתבתי בזה להיתר. אך אף אם לא יסמכו ע"ז לכך אם יגבנו העכו"ם בשבת הקנים מ"מ שוב יסמכו על הקנים שבפנים מכח ס"ס דלמא בלא א"ל הקנים מותר מכח דשבת כיון דהותרה הותרה ואת"ל דלא מהני אולי מהני הקנים שבתוך הגנה דלא כדעת המק"ח כיון דהם גגד הש"ס כנ"ל ועוד בלא ס"ס הרי אף אם נימא דלא אמרינן ב"י שבת כיון דהותרה הותרה כיון דגוסל הקנים וליתנייהו לצ"ה מ"מ היינו דוקא אם לא הוי צ"ה כלל אבל כאן דבאמת

אף בחצרות וקריספות משא"כ התם לומר דמה שלמעלה כעשרה יהי' כמאן דמליא בזה בעינן דוקא שהיה מקורה ולפ"ז דמה שבחצרות אם החלון למעלה מיריד מערבין שנים היינו רק מכח הגזירה אטו אם היו גבוה למעלה מכ' דודאי עד כ' ראוי להיות מותר מדינא דהרי כוונת הש"ס דביתא כמאן דמליא הוי כמ"ש הבי"ב בס"י שע"ב כלומר דהוי כאלו לא הוי החלון גבוה יו"ד וא"כ אף בחצרות כיון דעכ"פ עד יו"ד למטה מן הארץ הוי כמאן דמליא שוב לא הוי החלון גבוה מיריד והי' מותר לערב אחד אף שהחלון גבוה עד כ' מיהו כיון שעכ"פ אם החלון למעלה מכ' בזה מדינא מערבין ב' דלמעלה מיריד לא הוי כמליא בליכא תקרה שוב גזרינן אף למטה מכ' אטו למעלה מכ' דבשלמא למטה מיריד אטו למעלה ל"ש לגזור דההפך ניכר בעין שזה הוי בתוך י"ט סמוך לארץ וזה הוי למעלה מיריד אבל בין תוך כ' למעלה מכ' כיון דבאמת אף בתוך כ' הוי למעלה ואנן אמרינן רק מסבא דביתא הוי כמאן דמליא בזה כיון דלעין הוראה ליכא היכר בין זה לזה שפיר יסעו לומר אם בתוך כ' אף דהוי למעלה מיריד מהקרקע מערבין אחד יאמר אף למעלה מכ' דמערבין אחד ולכך גזרו לערב תמיד ב' כל דלא הוי תוך י"ט לארץ כיון דאינו ניכר ההפך לעין אבל בבית כיון דלעולם הוי כמאן דמליא ותמיד מערבין אחד לכך ל"ש בזה גזרה וא"ש והדין דין אמת וכן אני מורה מסבא טרם ראיתי דברי המק"ח א):

סי' כ"ב. שארתי שהצ"ה שעושין כמעט בכל שבת גונבין הנכרים הקנים לכך מעמידין הקנים בתוך הגינות והקנים

(א) ועיי' כיון דעספר יבטלו הוי תיעוס אבל כהאר דכרים שאין חסבל אותם לא הוי תיעוס כלל מקום וא"כ הרי מה דאמרינן לענין הלון דביתא וכו' היינו כמאן דמליא כעסר ובטלו דלו אם כן בלחמ כה"י מחללכו כעסר ובטלו ה"י מערבין ה' כיון דהי' בתוך עשרה כיון דמטעין ועשה כהרעל כמיתחל ולכן אף בלא בטלו אמרינן כמאן דמליא דמי' אבל א"ל לומר דהוי כמאן דמליא בתוך כזוה אף אם הי' מתעבי בלחמ כה"י הוי מערבין ב' כיון דמטעין לפטוהו ובט"כ לריטון אלו לומר דהוי כמאן דמליא כעסר ובטלו אף זה ההס' אבל לענין העמדת לחי דכעין הכירא שהי' ניכר אף אם הכאר מלא תכן ושאר דכרים שמתיד לפטוהו מ"מ לא הי' מוטעיל לחי וצ"ה כיון דהוי מלא אין הלחי ניכר בו ובוה לא שמתחין שמתיד לפטוהו כיון דהוי מלא אין הלחי ניכר בו ולכן א"ש לענין לערב ב' דלא מהני לומר דהוי כמאן דמליא דכרים שמתיד לפטוהו רק כמאן דמליא כעסר ובטלו בזה לא נהסב כמאן דמליא רק כבית ולא כהאר וקריסוף אבל לענין צ"ה ולחי דאף בדכרים שמתיד לפטוהו אם הוא מלא ככל מחורת לחי א"כ אף כהאר אמרינן דהוי כע"כ כמאן דמליא כהאר לפי ששה בלחמ דבר ואין הלוה"ם והלחי ניכר בו וצ"כ המק"ח. ובלחמ דעיקר כוונתו מכה דליכא היכר והוי כעומד אחורי המכוי לכל שהוא בתוך המחילה אינו כדרך הפתח ואין גושין פתח כה"ג ונפסק דלישנא נקט כלשונם דהוי כמאן דמליא וכונתו כמ"ס פנים והוא ברור ונכון ?

אשר הם בתוך העיר והם יותר מבית סאמיים הנה מה שכתב ר"ם דמה דורעם מבטלי פתיצתא חיי ספקא דדינא כמו שכתב הרא"ש בס' עושין פסין וכיון דלדידן חיי רק כרמלית חיי ספקא דדינא לא כן הוא כי אינו ספק רק ודאי אסור וכן משמעות לשון הטור והש"ע והמג"א כתב בס"ק י"ג דהו"ל כרמלית ואוסר החצר איכ מוכח להדיא דאף בכרמלית אסור והרא"ש כתב רק בלשון וצ"ע וזה אינו מורה לומר דהוי ספקא דדינא רק שכתב דצריך עיון לחלק וליישב הדבר אבל לדינא מודה דהוי ודאי אסור ותדע דאם חיי ספקא דדינא הרי בנזעזע מיעוטא אם אין בו אלא סאמיים מותר כתב הב"י סי' שני' דהוי ב' לשיני בש"ס ופסק הרא"ש והרמב"ם לקולא וא"כ אם הרא"ש בעצמו פסק בזה לקולא למה בזה פסק תלומדא בע"כ דאין זה מכח ספק רק ודאי אסור אך נראה דיש תקנה דיעשו צוה"מ בפרצה של הגינה ובזה חיי כסתום ואינו אסור החצר ואם הם של נכרים נראה דאין אוסרין כיון דדירת נכרי כדירת בחמה ומה דנכרי אסור חיי רק שמא ילמד ממעשיו ובזרעים לא שייך זה לכך דוקא במקום שבוטא אוסרים ורעים ולא בשל נכרים ודוק:

סי' קס"ז. ומה ששאל בחריצים המלאים מים ובחורף מתמלאין שלג וכפור וכו' הנה זה מחלוקת ישינה דהטור' ומג"א אוסרים ובתשובת כ"י מפור' והנה מה שהקשה מב"ב דף ח"א א' דשלג וכפור אין ממעטין בטומאה ובר"פ ח'לון מוכח דטומאה ועירובין שוין דבר ישן הוא ומבואר בתשובת כ"י האו"ח והאריך ומסיק להיתר ומתחלה עלת ברעיוני דשם בפ' ח'לון חיי ב' דעות דרב הונא ברי' דר"י מחלק בין טומאה לשבת ולדידי' דברי הטור' ומג"א נכונים אך לדברי ר"א אין חילוק בין שבת לטומאה ושבו ראיתי בהג"ל שהרגיש גם בזה ולכן אם העשה צריכה

שבאמת יש ציה ע"י הקנים שבתוך הגינה רק ולא מהני כיון דאין ניכרין בחוף איכ כיון דיעשו לצ"ה רק דאינו ניכר בזה ודאי מהני לומר כיון שהחזרה הותרה דהרי בתחלת שבת חיי הקנים שבתוך לכך לדעתי עצה זו יפה להם ובזה אין להם לחוש עוד כלל:

סי' קס"ח. שאלתיו אם יש לחלק בין פרצה אחת או הרבה הנה בזה אין מקום ספק כלל דכל המעיין בספר החיים שלי סי' שס"ג יראה שטעם אחד להם ואדרבא מפורש דאפי' אם הם מפולשין זה כנגד זה כפחות מעשר אין להם דין מפולש אם יש פרצה אחת יותר מעשר ע"י"ש וגם אין טעם וסברא לחלק בין זה לזה:

סי' קס"ט. מה שנסתפק בצוה"מ שחבב הקנה לתוך עובי חקנה של הלחיים. הנה אני מורה כן תמיד דמותר כה"ג וצדקו דבריו בזה דלא כהמשבצות רק זה לא נקרא מן הצד ח"פ וברור לפענ"ד:

סי' קס"י. שאלתיו ע"ד העירוב שהקנים של ציה עומדים אחורי הטעלעגראף. אין בזה קפידא דהתב"ש לא החמיר רק בעומד תוך גדר בענין שהקנה של צד מטה הסמוך לארץ שהוא עיקר ציה אינו ניכר להעומד בחוף בזה נראה כאלו אין קנה למטה סמוך לארץ בזה מתמיד התב"ש אבל בטעלעגראף שהוא פרוץ לגמרי ונראה הקנה למטה היטב כמו בכל עירוב אין קפידא במה דהוי אחורי הטעלעגראף ועיין במק"ח וסה"ח סי' שס"ג והקנים של ציה אין קפידא אם הם קצרים מן הטעלעגראף והחבל שלמפלה חיי למטה משיעור הט"ג או להיפוך שהקנים יהיו גבוהים מן הט"ג והחבל יהי' גבוה מן הט"ג אין בזה קפידא רק שיהי' החבל על ראש הקנים כידוע:

סי' קס"ז. שאלתיו בגינה שבה זרעים

א' שכת' ודלתי דיש ליישך דברי הטור' ומג"א מקו' שלא נעלם מהם ח"ו זה רק הכונה כך דלון הכונה דהשלג וכפור נוספיהו מכבלי מחילה רק הכונה כיון דיש שלג וכפור רבים בקעי פס ולכן רבים מכבלי מחילתא ולכן ח'לו דומה למחילתא ובפסק' ח'לון חיי מיידי בחלון שני' ב' חלוצו וס' לא חלוצו כבקיעת רבים רק בנזעזע דכבר אם נחשבו בית אחד או כ' לכן בזה שט"ר דומה למחילתא דמני תלוי בשם הכתובים חיי אחד או כ' ולכן לענין גוף הכתוב להיות אחד בזה שלג וכפור ח'ין מכבלין מחילתא אבל בחריצין וכדומה דבקעי כה רבים בזה י"ל דנהי' שלג וכפור לא כמלי מחילתא ח"מ כיון דבקעי כה רבים בחורף מכבלי מחילתא ולדקו' דברי הטור' ומג"א ולחילתא בידון דידה אם לא נעשה מעבר לרבים בחורף שפיעא דיש להם להקל ד"ל הטור' ומג"א מודים בזה כן גם ח"פ אם בקעי כה רבים יכולין לסמוך על הכני' להקל בזה:

המלך מהני נמי משריו הממונים בעיר ועיר דהא
כמו שכירו ולקיסו:

סי קע"ב. ומיש בצוהים שנחקלקל בשבת
מה לעשות בו הנה אם
אפשר לתקנו ע"י נכרי ודאי מותר וכן נהגין ס"ק
תמיד אף שהי בו גדולי עולם הגאון מהר"ו ז"ל
והגאון גור ארי' יהודה' דהוי שבות במקום מצא
וצורך גדול ומצוה דרבים אך אם א"א לתקנו כבר
כתוב אצלי חשובה לשדה לבן דמותר לומר שבת
כיון דהותרת החזרה ומותר לטלטל כך וכן כתבתי
עוד לכמה מקומות:

סי קע"ג. שא' בנדרן צוהים הרחוקים מן
הכותל ג"ט הנה בשה"ח הסכמתי
עם דעת התב"ש דבעינן שיהיו סמוכי לכותל
ומטעם דבלא"ה אתי איורא דהאי גיסא ואיורא
דהאי גיסא ומבטל ל' ועוד נראה כיון דבעינן
שיהי' צוהים כעין פתח וכמו דאמרינן בש"ס פתחא
בקרן וזית לא עבדי אינשי כן ה"ל לא עבדי
אינשי פתחא שיהי' הפתח רחוק מן הכותל
ולכן פתחא כזה לא עבדי אינשי ואינו צוה"ס
והדבר נכון כהתב"ש ונהוג עלמא כן:

סי קע"ד. שא'לרתו בעירובין דק"ה שהחבל
נקשר על אילן אחד

והאילן עומד בגינה הנה כבר ראה ר"מ האוסרין
והמתירין ודעתי עם האוסרין חז' כמה שנים
שנשאלתי על דברי המק"ח הנ"ל דמה דאמרינן
ביתא וכו' היינו במקורה ויש תקרה למעלה אבל
באינו מקורה לא אמרינן ביתא כמאן דמליא והשנתי
לומר דהוי כמאן דמליא אפי' למעלה מן הגדר
בזה בעינן מקורה אבל באינו מקורה לא נחשב
למעלה מן הגדר כמאן דמליא אבל עד קצה הגדר
נחשב כמאן דמליא אף בלי מקורה ולכן לענין
עירוב הוי עכ"פ כמאן דמליא עד קצה הגדר וא"כ
הוי כאלו הקנה עומד למעלה מיט' דלא מהני
וחזק הראי' והשל' נותן כן דכל צוה"ס שלנו הוא
מטעם פתח ובעינן שיהי' כעין פתח ולכן כמו
דאמרינן בש"ס דפתחא בקרן וזית לא עבדי אינשי
וכן פתחא במיא לא עבדי אינשי כן ה"ל מי עושה
פתח להיות חד מוזהר הפתח עומד בגנה לכן אין
זה דומה לפתח ולא נחשב צ"ה לכן נראה ודאי
הדין כהמק"ח:

סי קע"ה. ובנדרין איך לעשות העירוב בין
שני הרים גבוהים הנה
להעמיד

צריכה לכן כדאי הכניי ודעמי' לסמוך עליו בפרט
במלחא דרבנן:

סי קס"ה. פרצה עד עשרה אין צריך
צ"ה רק עשרה ואם יש
בית שיוצאין ממנו גופופן אף לחי אי"צ שזה הוי
במקום לחי שבוה סומכין להקל דעירות שלנו יש
להם דין חצרות כן כתוב בספרי והסכים עמי אז
הגאון בעל ישרועיק בהיותו לרב סמוך לשם:

סי קס"ו. ומה ששאל אם המחיצה הוא
בעקום ויש פרצה בעקמיותו

הנה זה הוי כעין דין מבוי עקום המבואר בסי'
שסי' סעיף למיד דלדעת הב"י שם והמג"א
לא מהני ב' לחיים רק צוה"ס ולהביח מהני ב'
לחיים כל חד בצד הכותל עיריש ויכול לסמוך
לקולא אם א"א בעיא מיהו אם הוא בתוך הצוה"ס
של העיר דהצוה"ס אי התריצים מסבבין העיר
או מה דהוי בתוך העיר לפנים מצוה"ס הכולל
אי"צ שום תיקון:

סי ק"ע. ומיש על מה שעשו צ"ה על
שתי הנחר ביבשה רק

למעמים מחמת גשמים או הפשרת שלגים נתרבה
המים והנהר מתפשט ועולה גם על הקנים העומדים
ביבשה ונראה כאלו עומדים במים הנה נראה
דבוה הוי צ"ה מעליא והיינו דמה"ט גופו דלא
מהני צ"ה במים מכה דפתחא במיא לא עבדי
אינשי פתחא במיא מידע ידעי דהמים בכאן
לעשות פתחא במיא מידע ידעי דהמים בכאן
הוי רק דרך מקרה בהתפשטות הנהר וסופו לחזור
להיות יבשה גם כמי"ש התוס' דלכן שלג וכפור
לא מבטלי מחיצתא מכה דסופו לחזור כן ה"ל
בוה דדוקא במים שאין סופן לחזור מבטל
הצ"ה אבל מה דסופן לחזור לא מבטלי הפתח
כללעני"ד גבון:

סי קע"א. ומיש בדין קניית הרשות מן
המושל שיש בידו להעמיד

חיל מה יעשה שיש בתיים דאין להם רשות להעמיד
חיל שם ע"ס נמוסי הקיריה הנה ודאי אף דאין
בידם להעמיד חיל כפשוטו מ"מ אם הוי דחק
גדול ויבואו הרבה בעלי מלחמה ויכולו להעמיד שם
שרי החיל אם השעה צריכה לכן ועוד כיון דיכול
לקנות רשות משכירו ולקיסו אי"כ מן המלך בעצמו
ודאי אפשר לקנות דבירו להעמיד חיל ומי יאמר
לו מה תעשה וא"כ אם קניית רשות מהני מן

אם סתומין בלילה מהני לעירוב ואם גם בלילת אין נסתמין אז אם היו פחות מעשרה ריח המותר נמי מותר כמיש בסה"ח דפרצה פחות מעשר אינו אוסר לדידן אבל אם הוא יותר מעשר ודאי הוא פרצה ואינו עירוב דהיינו דלתות ירושלים אם אין ננעלין :

סי' קע"ח. הנהגה בדין פרצה פחות מעשר אף שאני בספר החיים מיקל בזה אבל רק עם לחי אבל בלא לחי אין לו היתר ואף כי הפרצה היא סמוך לבית האדון ולא ינות להעמיד שם הלחי אך הרי לחי די בצד אחד ויעמדו בצד השני שאינו של האדון ואם שני הצדדים המה של האדון אם יוצאין מן הכותל כעין עמוד או גפופין ויש בהם שיעור עשרת טפחים סמוך לארץ יכולין לסמוך ע"ז משום עירוב וא"צ לחי אחר להחירו :

סי' קע"ט. **שא' ע"ד העירוב** שהעמידו הקנים בפנים והם בולטין למעלה מן הגדר והורה אחד להקל בזה יפה אמר ר"ם וח"ו להתיר זה ומש' המתיר על המק"ח מן הש"ס כבר ישבנו זה בכמה חירוצים ותי' אחד כתבנו דודאי בעינן שיעמדו הקנים למטה י"ט אבל באין עומדין למטה רק למעלה לא מהני ולכך ח"נ כיון דביחא כמאן דמליא הוא כאלו לא הי' הקנים בגדר רק למעלה מן הגדר וזה לא מהני וזה ראי' ברורה לפענ"ד לכך אם הקנים עומדים בפנים לגדר הוא כלא הוא עירוב כלל ופסול. ומה שבא לומר שנית להמתיר אומר דרואין כאלו הלחי עליון עומד למעלה מן הקרקע וזה טעות חזא דתרי רואין לא אמרינן כיון דבאמת תוך הגדר אינו מלא עפר רק דרואין כאלו הי' כולו עפר ולחזור ולומר דרואין הלחי כאלו תחוב בעפר הוא תרי רואין ותרי רואין לא אמרינן כידוע ועוד בלא"ה הוא טעות דודאי אם הי' הקרקע גבוה הרבה ורחב הרבה והי' שני הלחים עומדין עליו הוא שמיר פתח אבל כיון דהקרקע אינו רחב הרבה והלחי אחד עומד למטה רק לומר דלחי עומד למעלה על מקום הגבוה זה אינו צ"ה ופתח כהאי לא עבדי אינשי ואין זה תורת פתח לכך ודאי דהעירוב פסול בלי ספק :

סי' ק"פ. ע"ד שאלתו באם אין עירוב ויש כמה דיוורין מן הבית אם מותר להם למטות הנקרא תינו והוא מקורה.

הנה

להעמיד הקנים למעלה על גובה ההרים ודאי לא מהני כיון דהיו הקנים מתחילין למעלה מיריד סתחים לבני מקום המדרון הנמוך אך העצה היא להעמידו בקצה ההר במקום שהוא מתחיל לשפע ויעמידו בתוך ג"ס לארץ סמוך ממש לקצה טפח הי' דאו ודאי מותר דנהי דהתביש אוסר להעמיד הקנה רחוק מן הכותל היינו באם הוא מקום שזה דאפשר לילך דרך שם וניחא תשמישת' לכך זה מבטל הצ"ה אבל כאן כיון דאם ירצה אדם גדי לדלג דרך שם והי' למעלה מג"ס ולא ניהא תשמישת' ואין זה מבטל הצה"ה כן ג"ל לדינא :

סימן קע"ז. **שא' בעירובין דק"ה** שתחתין הקנים בתוך הגדר של רה"י רק למעלה בלטים הקנים לחוץ הנה ידע שהעירוב הזה פסול כדברי המק"ח ודברי המתיר המה הבל דעיקר העירוב להיות הקנים ניכרין למטה בעשרה טפחים מן הקרקע אבל אם המה למטה בתוך הגדר ואין ניכרין למעלה לא מהני מה שבוטלין למעלה דהוי כאלו הקנים רק למעלה ואין עומדין למטה בעשרה טפחים ולא מהני. והנה אף דהשיעור כתב בזה להיתר לא ישגיחו בזה והעיקר כרוב האחרונים והדין עמם ומש' הרב דק"ה שביחא כמאן דמליא הוא עד ראש הגדר ולא יותר זה אמת ובחבורי אר"ה כתבתי לפרש זה ע"ז וכעת נראה כוונת המק"ח בפשיטות כיון דביחא כמאן וכי א"כ הוי עד קצה הגדר כמו דמליא עפר ואינו ניכר כלל הקנים ונחשבו כמאן דליחא והוי רק כאלו הי' הקנים למעלה מן הגדר ולא מהני דעיקר הקנים צריך להיות למטה בעשרה טפחים התחתונים ור"ם כדן אמר :

סי' קע"ז. **שא' בשערי העיר** שהוא כמו בכקר בליל בצורה אם פתוח אינו ניכר שום דבר אם הוא כשר לעירוב. הנה זה פסול אם ננעלין בלילה ודאי מהני לעירוב דדוקא בצוה"ס בעינן עיני משקוף למעלה אבל במחיצה ממש לא בעינן משקוף למעלה לכך אם הוי סתום בלילה ודאי מהני לעירוב אף אם פתוח ביום דהיינו דלתות ירושלים דודאי לא הי' עליהם משקוף למעלה דאם הי' למעלה משקוף מה איריא שננעלות בלילה אפי' אין ננעלות הרי הוי סתם ממש ובע"כ לא הי' להם משקוף למעלה ואעפ"כ כיון דננעלות בלילה הוי מחיצה וא"כ הי' בניד

הנה הדבר פשוט אצלי תמיד שאסור כי אין סברא לחלק בזה בין מקורה או לא ודוקא לענין רה"ר יש לחלק בזה אבל לא לענין שותפות בלי עירוב ועיין בטו"ו סי' שמ"ו בשם הש"ל דכתב אין לתקרה הנאה לענין איסור שבת ועיין במג"א סי' שס"ו סי' א' דאף מבית לבית אסור ועיין באשל אברהם במס'ג שם דמחדר לחדר אסור ועיי"ש ובמשבצות מיהו לפמ"ש המשבצות ד"ל דחצר עדיף מטעם ברירה רק דהוי האיסור מכת דדומה לרה"ר הי' י"ל הו"ו המקורה אינו דומה לרה"ר ולכן יש להתיר יותר מחדר לחדר מטעם ברירה מיהו גוף דברי הפמ"ג אינו נראין לי דמה ענין ברירה לכאן בשלמא בנדרים תליא רק על שעה זו שנהנה ממנו בזה שייך לומר ברירה דבשעה זו בשלו הוא ששחמש אבל בשבת דאין התעם מכת הנאה רק מכת כיון דיד כמה שולטין בו דומה לרה"ר מה מועיל ברירה לומר דבשעה זו ששחמש בשלו סוף סוף חרי גם אחרי"ם יכולים להשתמש בהם וגם הרבה פעמים משתמשין ביחד ובשלמא בנדרים הוי באלו חלקו אבל בזה לא מהני חלקו כיון דפרץ לחלק חברו הוי כרה"ר לכך כיון דאין זה נופל ברין ברירה הוי מדינא כמו מחדר לחדר ואסור ואין חילוק בין מקורה או לא :

סי' קפ"א. שא' בעירו מעשה העירוב הוי צ"ה סביבה ובשני צדדי העיר הרים סביב לה ובמעט מקומות יש חריץ לבד ובאמצע צ"ה יש פרצות פחות מעשר רק רבים בקעי בה. לדעתי העירוב כשר דלענין חשש פרצות עד י' אמות כתבתי בספר החיים דמותר דבזה יש לפסוק דמבואות שלנו דין חצרות יש להם כד"ן פרצה הנעשה בתחלה וכתבו דאם אפשר להעמיד לחי או קנה גבוה י"ט בחד צד מן הפרצה ודאי דמותר מכת מ"ג ואם א"א להעמיד לחי מותר כך אף דבקעי בו רבים. ומה שחששו דההרים הוי מחיצה הנעשה מאליהם ואתי רבים ומבטלי מחיצתא. וז"א דכלל זה הוי רק אם כל המחיצה נעשה מאליהם אבל בזה הוי ההרים בלי צ"ה לא הוי מחיצה כיון דשאר הצדדים פרוצים אין שם מחיצה עלה רק ע"י צ"ה נעשה מחיצה וא"כ לא נחשב נעשה מאליהם ומה דק"ל מדברי המג"א שסי' ס"ק ל' דהרי הוי צירוף האשפה ולמ"ל לתרץ דאין הסמינה עוברת שם לקימ דעיקר טעם דאשפה לא נחשב מחיצה הנעשה בידי אדם דהרי לא נעשה לשם

מחיצה רק להטיל בו דברים המאוסים וממילא נעשה מחיצה ובפרט דמחיצה הנעשה בידי אדם הוי מתחלת המחיצה נעשה לשם מחיצה אבל באשפה כל עוד שלא נעשית גבוה עשרה לא נעשה למחיצה ולא הוי עליו תורת מחיצה רק כשנעשה גבוה עשרה נעשה מחיצה והוי כנעשה מאליהם כיון דעד יורד לא נעשה לשם מחיצה אבל צ"ה שנעשה לשם מחיצה כולה ודאי לא נחשב נעשה מאליהם גם י"ל החוס' מייירי שהי' רבים ס' רבוא או מבטלי מחיצות לא כן בוה"ו דליכא רה"ר ואף דנזרינן כרמלית אטו ר"ה י"ל היינו אם בריה הוי איסור חודה אבל בזה י"ל דמה דאתי רבים ומבטלי מחיצות הוי גופו רק גורה דרבנן דמה"ל מה בכך דבקעי בה רבים סוף סוף הוי מחיצות רק דרבנן גזרו דנראה כר"ה ותדע דאם הוי מה"ל מה לי אם נעשה מאליהם או נעשה בידי אדם ס"ס יבטלו הרבים א"ו דהוי דרבנן ולכן אם נעשה בידי אדם לא נראה כרה"ר אבל בנעשית מאליהם נראה כמו רה"ר וא"כ אם ברה"ר הוי רק דרבנן לא גזרינן בכרמלית אטו רה"ר דהוי גולגול :

ומ"ך שחשש להחרין שהי' מלא שלג. לא מבטיא אם אורח החרין לא הוי יותר מ' אמות ודאי לא איכפת לן אם תמלא שלג ואז כשיתמלא יעמדו או לחי בצד אחד ואין לחוש שמא ישכח או מלהעמיד לחי גם זה אינו קפידא בדיעבד כנ"ל אך אף אם הוי אורח החרין יותר מירד אמות נראה דלא חיישינן לזה דדוקא במים שאפשר להיות נקרשין ואז אפשר להלך עליהן או הוי חשש זה אבל בחרין שאין בו מים רק שיפול בו שלג זה יעיד החוש שע"ג שלג אם יחרי גבוה כמה א"א לילך עליו דהאדם כשיעמוד עליו רגליו בתוכו וא"א לשלג להיות נקרש כמו אבן ולכן אינו דומה לחשש שמא יעלה הים שרטון ובפרט דבזה גופו יש מקלין הש"ע מיקל לגמרי וגם מן האחרונים יש מקלין. גם י"ל דבר חדש דהסוברים דחיישינן שיעלה הים שרטון אין הכוונה דהשרטון יבטל המחיצה רק הכוונה לפמ"ש המג"א הרי הוי רבים בוקעים בה וכ' דמייירי דאין הספינות יכולין לילך שם וא"כ א"ש דהכוונה דחיישינן שיעלה הים שרטון ויוכלו רבים לילך דרך שם ויבואו רבים ויבטלו מחיצות וא"כ לפי כ"ד דליכא חשש שיבטלו רבים כיון דנעשה מקצת בידי אדם אין לחוש שמא ימלא החרין שלג דהשלג אינו מבטל מחיצה ועו"ל בשלמא

הכין מ"מ כל שלא עשה כן אין מזחין אותו :
סי' קפ"ד. מ"ו בסי' סס"ח כ' דטוב יותר
 ש"א יערב בע"ש והעריני
 ח"א שהוא סותר לדברי הח"ץ בתשובה סי' קי"ב
 והחכם הנ"ל נדחק לחלק דכוונת הטריז על תנאי
 ואח"כ תמה על הח"צ מעירובין דף מ"ה ודף ס"ח
 דמוקי לה דברי ר"ש שלש חצרות פתוחות זו לזו
 דנתנו עירובו בחצוניות והכי קי"ל בסי' שע"ח
 ומוכח דלא כהח"ץ עכתו"ד ובאמת לא ירד לכוונת
 הח"צ ולדבריו קשיא הלכתא אהלכתא דהרי קי"ל
 כשמואל בסי' שס"ו סעיף ד' דחולק עירובו אין
 עירובו עירוב ובסי' שע"ז קי"ל כר"ש וכדמחזק
 לה הש"ס בנתנו בזה ובזה אך באמת א"ש דהח"ץ
 מיייר דגבו העירוב מכל אחד מעט כמנהגו
 עכשיו וממה שהוגבה כל העיר נתנו מקצת בזה
 ומקצת בזה והנה בזה יתכן שיהי' חלק מקצת בני
 אדם רק בבה"כ זה וחלק מקצת בני אדם רק
 בבה"כ זה ואין לזה ולזה לכולם כחד מקום היינו
 דין הח"צ דלא מהני וזה הוי כוונת שמואל במ"ש
 החולק עירובו אין עירובו עירוב היינו מחשש
 דלמא חלק זה לבדו וחלק זה לבדו אבל באם
 ידוע דנתערבו החלקים יחד ומונחים ביחד רק
 דמערב עם זה ומערב עם זה ודאי מהני והיינו
 דין הש"ס בשלשה חצרות ודין הטריז כיון דנתן
 לזה חלק ולזה חלק ודאי מהני ואין איסור מה
 דמערב עם זה ועם זה וד"ב. והנה יש לי
 להתנצל על מנהג האמבורג שהתלונן הח"צ והוא
 דהרי מבואר בש"ס מ"ח כמאן כב"ש וכו' אפי'
 תימא ב"ה ע"כ לא קאמר ב"ה אלא דמליא למנא
 ואייתרא אבל היכא דמלג' מפלג לא וא"כ הוי ק"ו
 דמה במליא למנא ואייתר כל דאינו חולק הוי
 עירוב מכ"ש אם נתערבו יחד כל החלקים ואין
 ניכר חלק זה וחלק זה ואח"כ חולקים דזה עדיף
 ממליא למנא ואייתר חת אפשר אף ל"ש מהני
 ולב"ה ודאי מהני וע"כ לא קאמר שמואל רק באם
 לא נתערבו העירוב בתחלה יחד וניכר כ"א לעצמו
 וחלקו זה כאן וזה כאן משא"כ בנתערבו יחד
 בתחלה ד"ב ונכון : (א)

סי' קפ"ה. מ"ש בדין העירוב וכו' הנה
 עיקר

בשלמא שרטון אינו עשוי להיות מתבטל ממחיצה
 דק בידי אדם לכך מבטל מחיצה אבל שלג מאליו
 יהי' גמוס אינו מבטל מחיצה וזה תשובה קצת
 להאוסרים בנהר מכח שיהי' נקדש ובזה י"ל כיון
 שיהי' נפטר מאליו אינו מבטל מחיצה כ"ז כתבתי
 לסניף ומדינא העירוב כשר :

סי' קפ"ב. מה שנתעורר בשם גדול אחד
 על העירובין שלנו דיש בהם
 כמה אנשים שאין מודים בעירוב. הנה תשובתו
 אינו כלום דודאי בזה"ל נחשבו כולם עובדי להכעיס
 עיין בחק יעקב סי' תמ"ח בדין חמצו של עובדי
 עברה אך אין זה חדשות לי דכבר התעוררו רבים
 והשבתי להם שטועין שדין הש"ס והש"ע הוא
 במקום שאין שם נכרים ואין קונין הרשות משר
 העיר אז הם אוסרים את העירוב אבל במקומנו
 דיש נכרים וצריך לקנות הרשות משר העיר א"כ
 לא גריעי הני שאין מודים בעירוב יותר מן
 הנכרים ואין מבטלין העירוב ואלו שהם מודים
 בעירוב הם הוזכין הרשות משר העיר ואלו שאין
 מודים בעירוב אלו אין מכוונין לזכות בהרשות
 ואין להם חלק בזה ולכן אין מבטלין העירוב
 זולת במקום שאין נכרים ואין קונין רשות מהשר
 ודאי הם מבטלין העירוב :

סי' קפ"ג. נדון העירוב שהתירו ע"י עכ"ם
 לתקן אף שהי' מקולקל
 מע"ש הנה אם כי יש למקמק בזה מ"מ אין בזה
 לערער עליהם דגבי עיר גדולה דיש חשש דיבואו
 בני אדם לידי מכשול לחלל שבת בשוגג הוי זה
 צורך גדול וכדי להקל בזה באמירה לנכרי ובפרט
 הרי קודם שבת הי' יר"ט וא"כ י"ל דמה דיש
 להתמיר בנתקלקל קודם שבת היינו כיון שהי'
 אפשר לתקנו בחול אבל כאן בנתקלקל ביר"ט לא
 הי' אפשר לתקנו ביר"ט רק ע"י נכרי נהי דשאני
 שבות שבת משבות יר"ט כמ"ש בס"ב דביצה מ"מ
 אם לא עשו כן אין לקנסם וברטר ד"ל דנהי
 דשבות יר"ט קיל משבת מ"מ הוי בו איסור אחד
 שמכין מיר"ט לשבת והוי ב' איסורין ובשבת הוי
 רק איסור אחד. הן אמת ד"ל כיון דהוצאה שלא
 לצורך כלל גם ביר"ט אסור א"כ י"ט לעצמו

(א) הנה ק"ל לכתוב על הפוסקים דמסקו כשמואל דחולק טירובו מינו טירוב ומ"ל הרי י"ל שמואל נשמו
 דס"ל שם עירוב משום קנין והרי כשמואל אין כסף קונה רק כטעם ליד המקנה ולא כהושעם ניד שלש וכן
 אין העירוב תנוע ליד כל בעלי חזקתו רק כיון דנשתתפו להדדי גמרי ומקניא וכעין שכתבו התוס' שם ד"ה טירוב
 משום קנין וז"ל וי"ל כיון דיש טירוב דעת כניסתם עמא חכמים כאלו הקנו זה לזה וא"כ היכא דלא הוי שותפין
 חת"כ

באה"ע בח"מ סי' י"ז והיינו אם פליגי שלא בשעת הדחק אבל אם פליגי בעת הדחק לא אמרינן כן מ"מ בזה י"ל דהם לא פליגי רק שלא בשעת הדחק במקום דאפשר בלי עירוב ואפשר לתקן הדבר להיות נעולות ממש אבל בנ"ד לעשות עירוב א"א ולהיות נעולות ממש א"א ע"י שרי המלך ושלם לטלטל בשבת בעיר א"א להיות נשמרין כידוע ולכן כדי שלא יבוא לידי חשש ודאי הלכה כ"א ודי בראיות לנעול. ומה שחשש שאין ראיות לנעול ע"י השראפין מכה חילול שבת ד"א חשש כלל דאסו אנן בעינן שיהיו ראיות לנעול בכל לילה ולילה ז"א אם רק ראיות לנעול בשאר לילות בתל ד' בזה ועוד דבאמת ראוי לנעול רק מכה איסור שבת אין ראוי זה נחשב ראוי כמ"ש התוס' בסוגיא דעבר ומיעטן כשר דמת דבידו למעטן אף דהוי דרך איסור מ"מ נחשב נראה ולא נדחה עיי"ש מוכח דזה נחשב ראוי במה שבידו לעשות אף דהוי דרך איסור ומה דחשש דהשרים לא יטחו לנעול גז"א דמת דבעינן ראוי לנעול היינו שממאנת עצמן יהיו ראוי דבעינן שיהי' שפם דלעת ומה דממאנת עצמן אין ראוי לנעול לא הוי שם דלת אבל מה דמכח דבר אחר מכה גזרת השרים אין ננעלים מה בכך דבר דמצ"ע ראוי לנעול שם דלעות עליהן ועוד דגם בהם אם יבא אחד וינעול יהי' ננעלים רק דהשרים ישלחו לטתחן אבל מ"מ תחלה יהיו ננעלים ואסו הוי שיעור כמה שעות אם ננעלים מעט די בזה והרי ס"ס הוי נעולים רק שיחזרו ויפתחו והא"ש שנעלים יקבל עונשו אבל הם היו נעולים וגם אפשר לנעולם בסתר שלא יודע מי נעלם לכך מכה כ"ו נחשבו ראוי לנעול לכך נלפענ"ד להקל בזה ומותר לטלטל ע"י

עיקר ספק שלו בתקנה שלו מכה דאינן ראיות לנעול מכה השרים ומכה איסור שבת ע"י השראפין גם נסתפק אם מהני ראיות לנעול או לא. לדעתי פשוט דאף למי שסובר בש"ס ובס"ד דבעינן נעולות שזה הוי דוקא בריה ולא בכרמלית וכן מוכח מלשון רש"י דף ו' דית אבולי דנהרדעא מפולשין ה' שני ראשיהן לרה"ר ותיבת לרה"ר מיותר דזה יובן ממילא מוכח דקמ"ל דדוקא לרה"ר הוא דס"ל לחד דבעינן נעולות אבל לכרמלית די בראיות לנעול כיון דבכרמלית הוי רק להיכר גזרה אסור ריה וא"כ די בדלתות והוי היכר והרואה אינו יודע אם נעולות בלילה או לא ויתכן שסובר דהם נעולות בלילה ואפשר בכרמלית אף דאינן ראוי לנעול כמאנת עצמן דהיינו מנחות בעפר נמי מהני דלחד דעה שם הוי באבילי, מנחות בעפר עד פלגא ומהני נהי דאח"כ אמר ר"כ דפנינו לעפרא מ"מ י"ל דתחלה הוי ס"ל כיון דבידו לפנות העפר אף דאינו מפנה ובשבת אסור לפנות מ"מ מהני ולכן נהי דמסיק דפנינו ולא מהני בידו היינו רק בריה ולא בכרמלית ובדרבנן הוי ספקא לקולא ועוד דבס"י שס"ד הביא דעות שגם בריה די בראיות לנעול. ונהי דכתבו לדעה זו בשם י"א וכתב ר"מ דבכ"מ קמ"ל כדעה א' אך ד"א דזה הוי אם ר"מ כתב הש"ע דין זה בכרמלית אך בש"ע מבואר דין זה כפי בריה י"ל ולא ס"ל כדעה א' בריה אבל בכרמלית מודה כדעה אחרונה דהלכה כדברי המקל בדרבנן. ועוד דמפורש בעדיות דלמה נשנה דברי היחיד לומר כדאי פלוגי בעת הדחק ולא גרע דברי הש"ע מדברי המשנה ולכן מביא דעת הי"א לסמוך עליו בעת הדחק ונהי דמבואר

תחלה נסיון דנשתתפו יחד ככל כלי אז כיון דנשתתפו שמה ונעשה שמה קירוב דעת כוונתם א"כ נסיון דהקטן וא"י ולכן נסיון כחד כלי דנלמא כיון דקפיד ליהא קירוב דעת כוונתם ולכן י"י סכרם לחלק בין תחילת תחלה ואחיתר כיון דליתו תקפיד י"י קירוב דעת אכל בתפליג פלוג כיון דתקפיד וליכא קירוב דעת לא הוי קנין אכל לרבה דס"ל משום דירה והכי קמ"ל מה י"י א"ס חסלן פלוג או לא ס"ס כיון דהעירוב מוכח כהך ביתא הוי כאלו דיוק כאלו לכן לרבה י"ל דלמי' א"ס חולק עירובו הוי עירוב ולמה פסקו כרבה דמשום דירה ופסקו כשמואל דחולק עירובו. שכן ורואי' דהויא"ו כן תמה דלחרינן שם נכ"ס מה כוונתו א"כ כלי ופחות מש"ס וקמן ולא קהמר נהי חילק עירובו נכ"ס מוכח דחולק עירובו לכ"ס לא תהי' ודוק. והנה שיימתי שנית כהנ"ל שכתב שם וי"ל ואין לחלק נהי כשאחד מוכח לכולם להיכא שכי"א נותן משלו הוא דלחרינן החולק את עירובו אין עירובו עירוב אכל כחד מוכח את כולם אף שחולקין את עירובן עירובן עירוב וכו' מלבד דלס' ליתא להך מלמא לא הוי שחק תלמודא מיני' וגם לא תנא רתו מזה כפוסקים וכו' ועוד וכו' ולא לחינן שילא דכרסו אלו חסיו הקדוש דהרי תפוסר אומר נכ"ס דלמי' ככ"א נותן חלקו בתחילת ומהלך הוי עירוב לנביה דקמ"ל כוונתו' רק כלא תחיל דניכר דתקפיד כזה הוי חולק עירובו וא"כ חכ"ס כחד מוכח לכולם דלא הוכרח חלק כ"א לומר כזה דמי' בתקפיד דעדיף תחילת למה ואחיתר לכן לא נלך לכא"ר זה נכ"ס ופוסקים דכ"ס הוא כיון דמוכח נכ"ס דמשום קמ"ל תחילת מלמא לכן העיקר כמנהג הראשונים :